

KOTKAN KAUPUNGIN HYVINVOINTIKERTOMUS

VUOSIRAPORTTI 2025

(Kv. 27.4.2026)

Sisällys

1 TIIVISTELMÄ	3
2 JOHDANTO	4
3 VÄESTÖ ja TYÖLLISYYS.....	5
4 KOTKA 2035 KAUPUNKISTRATEGIA.....	8
5 OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2025	9
5.1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi	11
5.2 Kotkan hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi ..	15
5.3 Kymenlaakson hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö ja muu yhteistyö.....	15
6 OSA II KOTKAN VALTUUSTOKAUDEN HYVINVOINTISUUNNITELMA 2021-2025 JA VÄLITAVOITTEET 2024-2025	16
6.1 Strategian painopisteet ja linjaukset.....	16
6.2 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat sekä toimintamallit	17
6.3 Hyvinvointisuunnitelma ja toteutuneet toimenpiteet ikäryhmittäin	18
6.4 Kaikki ikäluokat toteutuneet toimenpiteet.....	39
6.5 Ikäryhmittäisissä taulukoissa esiintyvien toimenpiteiden sisältötietoja	42
6.6 Vaikuttavuus.....	43
7 OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ	43
7.1 Vuosiraportin hyväksyminen toimielimissä	43
LIITTEET Liite 1. THL:n Indikaattoritiedon osoittama hyvinvointi (27.1.2026)	44

1 TIIVISTELMÄ

Kotkan kaupungin hyvinvointikertomuksen vuosiraportti 2025 toimii osana kaupungin talouden ja toiminnan suunnittelua, toteutusta ja arviointia sekä vuosittaista raportointia.

Vuosittaiset hyvinvointikertomukset löytyvät hyväksymisen jälkeen kaupungin verkkosivujen lisäksi sähköisen hyvinvointikertomuksen sivustolta. Sähköisessä hyvinvointikertomuksessa on huomioitu kunnan hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisältö. Linkki Sähköinen hyvinvointikertomus -sivustolle, josta asiakirjat pääsee hakemaan lisäämällä kunnan nimen ja klikkaamalla kartasta (Kotka): [Hyvinvointikertomus.fi](https://hyvinvointikertomus.fi)

Väestön hyvinvoinnin tila indikaattoreiden valossa

Hyte-kerroin: Kunnille on ollut käytössä vuoden 2023 alusta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.

Hyte-kertoimeen sisältyy 15 prosessi-indikaattoria ja 6 tulosindikaattoria.

- HYTE-kertoimen tulos (asteikolla 0–100) eli keskiarvo tulosindikaattoreiden sekä prosessi-indikaattoreiden keskiarvo pysyi vuonna 2025 samana edellisvuoteen verrattuna. Kotkan HYTE-kerroin, 0–100 v. 2025 66 (vrt. v. 2024 66).
- Tulos-indikaattoreiden (6kpl) tuloksissa mitataan muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä. Tämä tulos huononi edellisestä vuodesta. Tulosindikaattoreiden keskiarvo v. 2025 45 (vrt. v. 2024 50).
- Prosessi-indikaattoreiden (15 kpl) tulokset kuvaavat edellytysten luomista vaikuttavalle ja koordinoitulle hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi vastaten kysymykseen "Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on". Tässä työssä onnistuttiin edellistä vuotta paremmin. Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo v. 2025 88 (vrt. v. 2024 82).

Euroiksi muutettuna saadussa euromäärässä oli hyvin vähäistä laskua edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2025 Kotkan Hyte-kerroin kokonaisuromäärä 1 025 700 eur (v. 2024/1 027 400 eur).

Terveyden edistämisen aktiivisuus TEA-viisari: kunnan terveydenedistämiseksi aktiivisuutta mitataan TEA-viisarin avulla. Se kuvaa kunnan toiminnan tasoa kuntalaisten terveyden edistämiseksi ja tuottaa täten kunnille tietoa terveydenedistämisen suunnittelun ja johtamisen kehittämiseen. TEA-viisari sisältää seitsemän eri toimialuetta, joita tarkastellaan seitsemästä eri näkökulmasta. TEA-viisarin toimialueet ovat 1) kuntajohto 2) perusopetus 3) lukiokoulutus 4) ammatillinen koulutus 5) liikunta 6) hyvinvointialueet ja 7) kulttuuri. Kotkan terveydenedistämiseksi aktiivisuuden arvosana 19.12.2025 oli 79 (vrt. 75, 2.12.2024), koko maan keskiarvo 72 (19.12.2025).

Kuntaliiton Hyvinvointi-indikaattori on valtakunnallinen, kuntia varten kehitetty koonti-indikaattori, joka antaa strategisen tilannekuvan kuntalaisten hyvinvoinnista. Se perustuu tuoreimpaan saatavilla olevaan dataan ja tiivistää laaja-alaisen hyvinvoinnin yhdelle selkeälle mittarille. Indikaattorissa on suhteutettu keskiarvoita siten, että keskiarvo saa arvon 100 ja keskiarvoa huonommat tulokset alle 100 ja keskiarvoa paremmat tulokset suuremman arvon kuin 100. Kotkan tulos (87) vertailutietona Kymenlaakson hyvinvointialueen kuntiin oli huonoin.

Kansallinen terveyst indeksi yhdistää tietoja aiemmista THL:n sairastavuusindeksistä ja Kelan Terveyspunnasta sekä muista kansallisista rekistereistä. Julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 2023. Useista indikaattoreista koostuva tietokokonaisuus kuvaa Suomen alueellisia eroja sairastavuudessa ja työkyvyttömyydessä. Kansallisen terveyst indeksin vertailuluvuissa koko maan keskiarvo on 100. Sitä suuremmat luvut kertovat yleisemmästä työkyvyttömyysetuuskien saamisesta tai sairastavuudesta kunnissa. Matalammat luvut kertovat keskimääräistä vähäisemmästä työkyvyttömyysetuuskien saamisesta tai sairastavuudesta. Kotkan osalta työkyvyttömyysindeksi 123, työttömyyseläke 127, sairauspäivärahat 117 ja ammatillinen kuntoutus 85. (Ikävalikoidut, miehet ja naiset yhteensä).

2 JOHDANTO

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain (612/2021, 6 §) mukaan kunnan on seurattava kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä, ja raportoitava näistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan perustehtävä (mm. [kuntalaki 1§](#), Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskeva laki 6 §). Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuu on kunnan toimialojen yhteinen ja vaatii organisaation sisäistä yhteistyötä. Terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi tarvitaan tietoa ja ymmärrystä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilasta, niihin vaikuttavista toimista sekä tulevaisuuden muutoksia ennustavien trendien suunnista.

Hyvinvoinnin edistämisen tulee näkyä kuntastrategiassa ja asetettujen hyvinvointitavoitteiden tulee perustua arvioihin nykytilanteesta sekä mahdollisista ennustetuista kehityssuunnista ([Kuntalaki 410/2015, 37§](#)). Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Sen on otettava päätöksenteossa huomioon päätöksensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. ([Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, 6 §](#))

Kaupunkistrategia 2035. Kaupunkistrategia on kaupungin tärkein johtamista ja toimintaa ohjaava asiakirja. Kotka 2035 -kaupunkistrategia hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 17.2.2025. Linkki: [Kotkan kaupunkistrategia 2035](#)

Tähän tulostettuun Kotkan kaupungin hyvinvointikertomuksen vuosiraporttiin 2025 otettiin runsauden vuoksi vain niitä indikaattoreita, joista löytyy uudet tiedot, vuodelta 2025 ([THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025](#))

3 VÄESTÖ ja TYÖLLISYYS

Kotkan väkiluku on 50 226 (10/2025). Vuonna 2025 väkiluku pysyi melko samana edellisvuoteen verrattuna, eli lokakuussa 2025 tulleen ennakkotiedon mukaan kotkalaisia oli 16 henkilöä enemmän, kuin edellisenä vuonna. Väestöennusteen mukaan väkiluku tulee laskemaan. Kotkassa valtaosa väestöstä on iältään 15–64-vuotiaita. Lasten sekä nuorten osuus väestöstä pienenee ja yli 65-vuotiaiden osuus kasvaa. Työikäisten (15–64 v.) määrä on pysynyt jokseenkin samana edellisvuoteen verrattuna.

Kotkan väestörakenne on seuraava:

- Työikäiset (15–64 vuotta): 58,7 % väestöstä
- Yli 65-vuotiaat: 29,7 %
- Lapset (alle 15 vuotta): 11,6 %

Vieraskielisten osuus Kotkassa on n. 11,4 %. Tilapäistä suojelua saaneet henkilöt eivät näy tilastoissa, sillä niissä näkyy vain vakinaisesti Suomessa asuvat eli ne, joilla on kotikunta Kotkassa. Ulkomaalaistaustaisen osuus Kotkassa noussut vuosittain. Kotkan elinvoimaisuuden kannalta on ensiarvoisen tärkeää kaupunkiin ulkomailta muuttaneiden hyvä kotoutuminen ja osallisuus yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla. Hyvät väestösuhteet ja kotoutuminen ovat kaupungin ja kaupunkilaisten yhteinen asia. Väestön alueelliset tunnusluvut haettu Tilastokeskuksen StatFin-tietokannasta (27.1.2026).

Kotkan asukasmäärä ja ikärakenne

Ikärakenne ja väestömäärä	0–14 v % väestöstä	15–64 v % väestöstä	65 v vuotta täyttäneet % väestöstä	Väestö yhteensä
31.12.2021	12,9	58,8	28,3	51241
31.12.2022	12,6	58,7	28,8	50617
31.12.2023	12,2	58,8	29,0	50500
31.12.2024	11,8	58,7	29,5	50210
10/2025 (ennakkotieto)	11,6	58,7	29,7	50226

Lähde: [Tilastokeskus, väestörakenne](#) (21.10.2025)

Kotkan väestöennuste vuoteen 2032

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Väestö 31.12. (ennuste 2024)	49 545	49 045	48 578	48 137	47 719	47 319	46 943	46 579

Lähde: [Tilastokeskus, väestöennuste 2024](#) (15.10.2025)

Väestöennuste ikäluokittain vuoteen 2032

	Yhteensä									
	Väestö 31.12. (ennuste 2024)									
	0 - 14	15 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 64	65 - 74	75 - 84	85 - 94	95 -
Kotka										
2025	5 715	4 998	5 163	5 764	6 129	6 948	7 135	5 848	1 683	162
2026	5 519	4 948	5 063	5 651	6 115	6 821	7 116	5 874	1 762	176
2027	5 312	4 928	4 962	5 592	6 115	6 675	7 028	6 021	1 766	179
2028	5 143	4 867	4 873	5 524	6 119	6 567	6 930	6 104	1 838	172
2029	4 997	4 792	4 784	5 504	6 094	6 417	6 892	6 153	1 914	172
2030	4 827	4 759	4 707	5 468	6 080	6 298	6 759	6 127	2 123	171
2031	4 694	4 699	4 659	5 421	6 021	6 234	6 697	6 038	2 308	172
2032	4 600	4 596	4 626	5 385	5 971	6 139	6 646	5 920	2 519	177

Lähde: [Tilastokeskus väestöennuste ikäluokittain](#) (15.10.2025)

TYÖLLISYYS

Kotka

Työttömien osuus työvoimasta
14,9 % +0,1 %-yks. (kuukausimuutos)
Työllisyysaste, 20–64-vuotiaat
69,1 -0,3 %-yks. (muutos vuoden takaiseen)
Taloudellinen huoltosuhde
164,1 +0,4 % (vuosimuutos)

Avoimet työpaikat, kuukauden lopussa
119 +15,5 % (muutos vuoden takaiseen)
Työttömät työnhakijat
3 382 +8,8 % (muutos vuoden takaiseen)
Työttömyyden virta, yli 3kk työttömyyteen
46,9 % -1,4 %-yks. (muutos vuoden takaiseen)

Lähde: Tilastokeskus, (päivitetty 23.12.2025)

Kotkan kaupungin työllistymistä edistävät toimet

Palkkatukityöllistämiseen on tullut useita muutoksia vuosien 2024 ja 2025 aikana. Lakisääteinen kuntien velvoitetyöllistäminen päättyi 1.9.2024. 1.1.2025 voimaan tulleiden lainsäädäntömuutosten myötä kunnille ja kuntayhtymille ei ole mahdollista myöntää palkkatukea ammatillisen osaamisen parantamiseen ja jatkossa palkkatukea voidaan myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle vain alentuneesti työkykyisen tai 60 vuotta täyttäneen, yli 12 kuukautta työttömänä olleen palkkaamiseen. Julkiset työvoimapalvelut siirtyivät 1.1.2025 alkaen kokonaisuudessaan kuntien vastuulle. Palkkatukeen perustuva työllistyminen ei ole enää tarkoituksenmukaista, koska kunnat vastaavat myös palkkatuen kustannuksista.

Kotkan kaupunki työllistää vuosittain heikommissa työmarkkina-asemassa olevia pitkäaikaistyöttömiä omiin yksiköihinsä ilman palkkatukea. Työllistäminen tapahtuu Hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualueelle varatulla määrärahalta ja työllistymistä toteutetaan käytettävissä olevan määrärahan puitteissa. Työllistetävän henkilön tulee olla kotkalainen. Yli 12 kuukautta työttömänä olleen kanssa voidaan tehdä määräaikainen työsopimus, jonka enimmäiskesto on yksi vuosi. Tukityöllistämisen piirissä vuonna 2025 on ollut 41 henkilöä.

Työttömät henkilöt ovat voineet olla työkokeilussa tai kuntouttavassa työtoiminnassa Kotkan kaupungin yksiköissä. Vuonna 2024 laadittiin Kymenlaakson hyvinvointialueen kanssa kumppanuussopimus kuntouttavan työtoiminnan toteuttamisesta Kotkan kaupungin yksiköissä. Sopimuksen perusteella kaupunki voi tarjota kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla soveltuvia työtoiminnan tehtäviä ja työnjohdollista ohjausta kunnan toimintaympäristöissä. Hyvinvointialue vastaa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaan palveluprosessista, sekä tuesta ja ohjauksesta palvelun aikana. Työkokeilu- ja kuntouttavan työtoiminnan paikkoja yksiköt ovat voineet tarjota vaihtelevasti tilanteensa mukaan.

Hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualue tukee vuosittain myös nuorten työllistämistä EKAMI:n Rannikkopajoille. Lakimuutosten myötä myöskään kuntayhtymän alaisuudessa toimivat Rannikkopajat eivät voi juurikaan hyödyntää työllistämässä palkkatukea, mutta työllistämistä on tehty kuntien tuella ilman palkkatukea tapahtuviin työsuhteisiin. Työpajatoiminta tarjoaa nuorille mahdollisuuden ohjattuun tai tuettuun työntekoon. Lisäksi se tarjoaa mahdollisuuden räätälöityyn polkuun koulutuksen loppuun saattamiseen yhteistyössä koulutuksen järjestäjän kanssa. Lisäksi alle 29-vuotiaille kotouttamistoimenpiteissä oleville on tarjolla monikulttuurisen pajatoiminnan ohjaus- ja valmennuspalveluja.

Julkiset työvoimapalvelut

TE2024-uudistus siirsi julkiset työvoimapalvelut valtiolta kuntien vastuulle 1.1.2025 alkaen. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisäätöiset tehtävät muodostavat kunnille uuden valtiosuustehtävän. Etelä-Kymenlaaksossa palvelut järjestetään sopimuksellisessa yhteistyössä Kotkan, Haminan, Pyhtään, Virolahden ja Miehikkälän kesken. Kotkan kaupunki toimii työllisyysalueen vastuukuntana.

Painopisteenä Etelä-Kymenlaakson työelämäpalveluissa (työllisyysalueella) oli vuonna 2025 toiminnan aloittaminen ja muutosjohtaminen osana kaupungin organisaatiota, sekä suunniteltujen toimintamallien käyttöönotto, arviointi ja kehittäminen sekä ekosysteemipalveluihin liittyvän yhteistyön tiivistäminen. Etelä-Kymenlaakson työllisyysalueen asiakkaita ovat työllisyysalueen kuntien työttömät ja työssä olevat työnhakijat, satunnaiset ulkokuntalaiset, rekrytointi- ja muutostarpeita omaavat yritykset sekä työnantajat. Kaupungille siirtyi liikkeenluovutuksella noin 90 henkilöä TE-toimistosta ja ELY:stä. Kasvokkainen asiakaspalvelu aloitettiin vuoden 2025 toisella viikolla ja asiakastapaamiset kolmannella viikolla. Asiakkaiden palveluihin oli syntynyt aiempina vuosina ns. palveluvelkaa eli tehtäviä ja yhteydenottoja, joita ei ole jostain syystä saatu hoidettua. Tätä palveluvelkaa ovat asiantuntijat käyneet läpi ja pyrkineet kontaktoimaan kaikkia asiakkaita. Asiakasohjausta on edelleen kehitetty sisäisesti ja resursseja kohdistettu tarpeiden mukaan. Asiakkaita on palveltu sovittujen mallien ja organisoinnin mukaisesti. Työvoimapalvelujen perustuessa elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden tarpeisiin ja muutosten ennakkointiin sekä asiakkaiden palvelutarpeeseen tulee palvelumallien toimivuutta ja resurssien kohdentamista arvioida jatkuvasti. Henkilöstöresursseja on kohdistettu esille tulevien tarpeiden mukaisesti.

4 KOTKA 2035 KAUPUNKISTRATEGIA

Kaupunkistrategian ja hyvinvointisuunnitelman välinen yhteys:

Hyvinvointisuunnitelma laaditaan valtuustokausittain, ja sen lähtökohtana toimii kaupunkistrategia. Kaupunkistrategia määrittelee kaupungin pitkän aikavälin tavoitteet, joita hyvinvointisuunnitelma osaltaan toimeenpanee.

Kunnalla on lakisääteinen velvollisuus seurata asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Näistä havainnoista ja toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava kaupunginvaltuustolle vuosittain. Vuosittain koottavan hyvinvointikertomuksen vuosiraporttin avulla arvioidaan suunnitelman toteutumista. Lisäksi kerran valtuustokaudessa laaditaan laajempi hyvinvointikertomus.

Kaupunkistrategia 2035: Painopisteet ja strategiset tavoitteet

Painopiste	Strateginen tavoite
Hyvinvoiva Kotka	1. Varmistamme toimivan, turvallisen ja laadukkaan arjen kaikenikäisille 2. Rakennamme yhteistyöllä vetovoimaista ja viihtyisää elinympäristöä
Osaava Kotka	3. Luomme kasvatuksen ja koulutuksen kautta elinvoimaa
Yrittävä Kotka	4. Mahdollistamme yritysten kasvun ja sijoittumisen 5. Parannamme työvoiman saatavuutta ja osaamista
Poikkileikkaavat teemat	Tasapainoinen talous ja osaava henkilöstö Kestävä kehitys Kokonaisturvallisuus ja varautuminen

Infograafi Kotkan kaupunkistrategiasta vuodelle 2035. Yläosassa on Kotkan logo (CITY BY THE SEA KOTKA MERIKAUPUNKI .fi) ja otsikko 'Kotkan kaupunkistrategia 2035'. Infograafi on jaettu kolmeen osaan: VISIO, MISSIO ja ARVOT. Visio-osassa on kolme painopistettä: Hyvinvoiva Kotka, Osaava Kotka ja Yrittävä Kotka. Missio-osassa on kaupungin tavoitteet ja arvot. Arvot-osassa on kaupungin arvot ja poikkileikkaavat teemat. Infograafin taustalla on Kotkan siluetti ja meri.

VISIO
Puistopääkaupunki Kotka – hyvinvoiva ja kansainvälinen satama- ja kulttuurikaupunki

Hyvinvoiva Kotka
Varmistamme toimivan ja turvallisen arjen kaikenikäisille.
Rakennamme vetovoimaista ja viihtyisää elinympäristöä.

Osaava Kotka
Luomme kasvatuksen ja koulutuksen kautta elinvoimaa.

Yrittävä Kotka
Mahdollistamme yritysten kasvun ja sijoittumisen.
Parannamme työvoiman saatavuutta ja osaamista.

MISSIO
Rakennamme Kotkaa, jossa asukkaiden hyvinvointi, sujuva arki ja toimivat palvelut sekä monipuolinen elinkeino- ja kulttuurielämä ja ympäristöystävälliset ratkaisut kulkevat käsi kädessä.
Vaalimme alueen historiallista ja merellistä kulttuuriperintöä ja puistoja, edistämme teollisuuden uudistumista sekä houkuttelemme uusia asukkaita, yrityksiä ja matkailijoita.
Toimimme vastuullisesti säilyttääksemme luonnon monimuotoisuuden ja luodaksemme kestäviä mahdollisuuksia tuleville sukupolville.

ARVOT
Rakkaus, reiluus, rohkeus.

Poikkileikkaavat teemat
Tasapainoinen talous ja osaava henkilöstö, kestävä kehitys, kokonaisturvallisuus ja varautuminen.

Linkki: [Kotka 2035 kaupunkistrategia](#)

5 OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2025

Kokonaiskuva 2025

Hyvinvointiin yleisesti vaikuttavia tekijöitä ovat olleet mm. hintojen nousu, työllisyysasetuksiin, asumisen tukiin sekä muut sosiaaliturvaan tulleet muutokset, työttömyyden kasvu sekä päihteiden käytön ja haitallisen rahapelaamisen lisääntyminen sekä haasteet julkisen terveydenhuollon palveluiden saatavuudessa.

Vuonna 2025 kansainväliset jännitteet ovat heijastuneet myös Suomen ja Kotkan turvallisuustilanteeseen pitäen turvallisuusympäristön epävakana.

Kotkan paikallinen turvallisuus: Vaikka Kotka ei ole sotatoimien kohteena, maailman haasteet näkyvät arjessa lähinnä kyberturvallisuuden korostumisena, varautumisen tarpeena sekä väestön huolena ja epävarmuutena, jotka voivat vaikuttaa hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen.

Ukrainan sodan jatkuminen on heikentänyt monien turvallisuuden tunnetta ja vaikuttanut talouteen, esimerkiksi energian hintojen kautta. Itärajan sulkeminen on koskettanut erityisesti Kotkan runsa slukuista venäläisväestöä.

Mielenterveys ja sosiaalinen hyvinvointi: mielenterveysongelmat ovat yleisiä, erityisesti nuorten ja työikäisten keskuudessa. Yksinäisyys ja osattomuus vaikuttavat negatiivisesti hyvinvointiin.

Elinympäristö ja asuminen: asuinalueiden turvallisuus koetaan pääosin hyväksi: noin 83 % kotkalaisista pitää aluettaan turvallisena. Viihtyisä ja terveellinen elinympäristö tukee mielen hyvinvointia ja fyysistä terveyttä. Ilmastonmuutoksen vaikutukset, kuten helleaallot, voivat lisätä terveysriskejä erityisesti ikääntyneillä. Kotkassa asunnottomien määrä on lähtenyt nousuun hallituksen sosiaaliturvaleikkausten myötä. Asunnottomia 12/2025 n. 80 henkilöä, sekä arvio piiloasunnottomista on noin 100.

Työllisyys ja toimeentulo: työttömyys on edelleen haaste, erityisesti nuorilla ja pitkäaikaistyöttömillä. Kotka kehittää uusia palvelumalleja ja yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa työllisyyden tukemiseksi.

Sairastavuus: Kotkassa on korkea sairastavuusindeksi verrattuna valtakunnalliseen keskiarvoon. Erityisesti sydän- ja verisuonitaudit, diabetes, mielenterveyshäiriöt ja pitkäaikaissairaudet ovat yleisiä. Terveyspalvelujen saatavuus ja saavutettavuus vaikuttavat suoraan hoitoon hakeutumiseen ja hoidon laatuun.

Väestörakenne: Kotkassa on suhteellisen suuri ikääntyvä väestö, mikä lisää tarvetta geriatriin palveluihin ja kotihoitoon sekä tuo kaupungin osalta painetta esimerkiksi esteettömään kaupunkiympäristöön.

Väestörakennetta mitataan ns. taloudellisella huoltosuhteella, jossa lasketaan kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohti. Laskennassa ei-työllisiksi huomioidaan myös alle 15-vuotiaat ja yli 64-vuotiaat. Huoltosuhte ilmoitetaan indeksilukuna. Kotkan taloudellinen huoltosuhte on 163,6 eli toisin sanoen Kotkassa on 163,6 ei-työllistä 100 työllistä kohden. Koko Kymenlaakson taloudellisen huoltosuhteen ollessa 159,6.(Lähde: Sotkanet 10.12.2025)

Demografinen (tai väestöllinen) huoltosuhte ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15–64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on. Kotkan väestöllinen huoltosuhte on 70,3 ja Kymenlaakson luku on 73,9. (Lähde: Sotkanet 10.12.2025)

Osallisuus ja yhteisöllisyys: Kotkan osallisuusohjelma tukee asukkaiden osallistumista päätöksentekoon ja yhteisötoimintaan. Osallistuminen lisää kokemusta merkityksellisyydestä ja vaikuttaa positiivisesti hyvinvointiin.

Kotka: hyvinvointiin ja työllisyyteen vaikuttavia esimerkkejä vuodelta 2025

Easpring aloitti katodimateriaalitehtaan rakentamisen Kotkassa

Easpring Finland New Materials Oy ilmoitti 20.3.2025, että se käynnistää 800 miljoonan euron investoinnin Keltakallion teollisuusalueella ja rakentaminen alkaa keväällä. Tehdas tuottaa katodimateriaalia sähköajoneuvojen akkuja varten, ja sen kaupallinen tuotanto alkaa vuonna 2027. Rakennusvaihe työllistää noin 800 henkilöä. Tehtaan saavuttaessa ensimmäisen tuotantovaiheen, se tarjoaa suoraan työpaikan noin 270 henkilölle. Easpring Finland New Materials Oy:n omistavat Beijing Easpring Material Technology (70 %) ja Suomen Malmijalostus (30 %). Yhtiön kotipaikka on Kotka. Investointi vahvistaa Kotkan asemaa akkuteollisuuden keskuksena, tukee vihreää siirtymää ja tuo alueelle uusia työpaikkoja sekä lisää paikallisen elinkeinoelämän ja palvelusektorin elinvoimaa. Sillä on myös suuri vaikutus aluetaloudellisesti.

Kotka valittiin Suomen Kauneimmaksi Kesäkaupungiksi 2025

Radio Nostalgian kuuntelijat äänestivät Kotkan ykköseksi kesän aikana. Valinnan perusteina korostuivat:

- Vehreät puistot ja merellinen luonto
- Elävä kaupunkitunnelma ja monipuolinen kulttuuritarjonta
- Kotkalaisten ystävällisyys ja vieraanvaraisuus

Kyminlinna siirtyi Kotkan kaupungin omistukseen heinäkuussa 2025

Kotkan kaupunki ja Senaatti-kiinteistöt solmivat 23.7.2025 kiinteistökaupan, joka siirsi Kyminlinnan linnoitusalueen muureineen Suomen valtiolta Kotkan kaupungin omistukseen. Kyminlinna on noin 50 hehtaarin kokoinen linnoitusalue, joka käsittää yhteensä 24 rakennusta ja rakennelmaa. Alueella on merkittäviä kulttuurihistoriallisia ja maisemallisia arvoja, ja se on suojeltu rakennusperintölailla.

Alueen siirtyminen kaupungin omistukseen voi avata tulevaisuudessa uusia mahdollisuuksia asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen, esimerkiksi virkistys-, kulttuuri- ja yhteisöllisen toiminnan sekä turvallisesti kehittyvän historiallisen ympäristön kautta.

UNICEF Lapsiystävällinen kunta

Suomen UNICEF myönsi Kotkan kaupungille UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen sitoutuneesta ja aktiivisesta kehittämistyöstä lapsen oikeuksien edistämiseksi. Tämä osoittaa, että kaupungissa tehdyssä suunnitelmallisessa, tavoitteellisessa, sitoutuneessa ja vahvassa monialaisessa yhteistyössä on onnistuttu. Olemassa oleva yhdessä tekemisen toimintakulttuuri on edelleen vahvistunut. Kotkan kaupungille tunnustus myönnettiin 21.2.2025, ja se on voimassa 2 vuotta. Tunnustuksen saaminen edellyttää Lapsiystävällinen kunta -työn jatkamista.

5.1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Katso liite 1. (sivu 46). THL:n Indikaattoritiedon osoittama hyvinvointi (27.1.2026).

Vertailuasetuksina on käytetty vuosia 2020–2025.

Huom! Tässä tulosteveriossa on runsauden vuoksi vain niitä indikaattoreita, joista löytyy uudet tiedot, vuodelta 2025.

Terveyden edistämisen aktiivisuus TEA-viisari

Kunnan terveydenedistämisen aktiivisuutta mitataan TEA-viisarin avulla. Se kuvaa kunnan toiminnan tasoa kuntalaisten terveyden edistämiseksi ja tuottaa täten kunnille tietoa terveydenedistämisen suunnittelun ja johtamisen kehittämiseen. TEA-viisari sisältää seitsemän eri toimialuetta, joita tarkastellaan seitsemästä eri näkökulmasta. TEA-viisarin toimialueet ovat 1) kuntajohto 2) perusopetus 3) lukiokoulutus 4) ammatillinen koulutus 5) liikunta 6) hyvinvointialueet ja 7) kulttuuri.

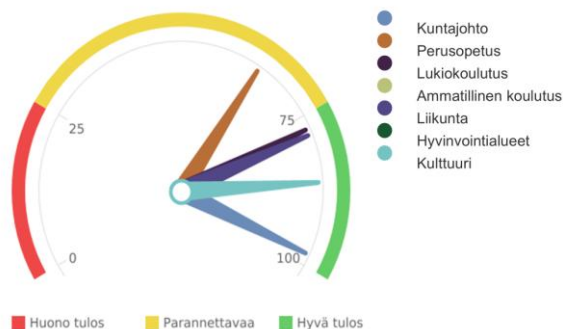
Kotkan terveydenedistämisen aktiivisuuden arvosana oli 79 19.12.2025 (vrt. 75, 2.12.2024), koko maan keskiarvo 72 (19.12.2025). Kotkassa hyvän tuloksen sai kuntajohto, lukiokoulutus, liikunta ja kulttuuri, kun taas parannettavaa oli perusopetuksen alueella. Vuosivertailussa tarkasteltuna kokonaispistemäärä, jossa on kaikkien sektoreiden kokonaisarvosana, oli nousua edelliseen vuoteen verrattuna.

TEA viisari / Vertailu, kaikki sektorit: Kotka 2025 vs. koko maa (19.12.2025)

	Kotka	Koko maa
Kaikki sektorit	79	72
Kuntajohto	98	87
Perusopetus	64	64
Lukiokoulutus	77	69
Ammatillinen koulutus	Ei Kotkan kaupungin toimintaa	66
Liikunta	78	69
Hyvinvointialueet	Ei Kotkan kaupungin toimintaa	59
Kulttuuri	86	77

TEA viisari Kotka, kaikki sektorit 2025 (19.12.2025)

Kaikki sektorit : Kotka 2025

TEA-viisari / vuosivertailu, kaikki sektorit: Kotka (19.12.2025)

Pisteet	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Kaikki sektorit	79	75	73	74	73	69	68	69	64
Kuntajohto	98	..	72	..	80	..	84	..	72
Perusopetus	64	..	65	..	55	..	67
Lukiokoulutus	..	77	..	74	..	77	..	74	..
Ammatillinen koulutus	Ei Kotkan kaupungin toimintaa								
Liikunta	..	78	..	78	..	80	..	63	..
Hyvinvointialueet	Ei Kotkan kaupungin toimintaa								
Kulttuuri	86	..	87	..	83	..	62

Lähde: TEA-viisari, THL, (aineisto on päivitetty 19.12.2025).

TEA-viisarin näyttämän kunnan terveydenedistämisen suuntaa jokaisen sektorin tietojen osalta voi tarkastella osoitteessa www.teaviisari.fi. Linkki: [TEA-viisari](http://www.teaviisari.fi)

HYTE-kerroin

Kunnille on ollut käytössä vuoden 2023 alusta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Se on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. HYTE-kertoimeen sisältyy 15 prosessi-indikaattoria ja 5 tulosindikaattoria.

Huom! Tulosindikaattorit (5 kpl): Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista, ei enää näkyvillä tulevissa listatuissa indikaattoreissa.

Kotkan HYTE-kertoimen tulos (asteikolla 0–100) eli keskiarvo tulosindikaattoreiden sekä prosessi-indikaattoreiden keskiarvosta pysyi samana edelliseen vuoteen verrattuna. Tulosindikaattoreiden tuloksissa mitataan muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä. Tämä tulos huononi edellisestä vuodesta. Prosessi-

indikaattoreiden tulokset kuvaavat edellytysten luomista vaikuttavalle ja koordinoitulle hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi vastaten kysymykseen "Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on". Tässä työssä onnistuttiin vuonna 2025 edellistä vuotta paremmin. Euroiksi muutettuna asukasta kohti saatu euromäärä oli liki edellisen vuoden tasoa, laskua oli hyvin vähän edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2025 Kotkan HYTE-kerroin kokonaisuromäärä 1 025 700 euroa. Alla taulukko Kotkan HYTE-kerroin tuloksista.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2022	2023	2024	2025
HYTE-kerroin euroa / asukas info ind. 5341	Kotka	yhteensä	18,8	18,8	20,3	20,4
HYTE-kerroin, 0 - 100 info ind. 5340			66	67	66	66
HYTE-kerroin, 1 000 euroa info ind. 5355			961,4	952,2	1 027,4	1 025,7
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) info ind. 5339			79	79	82	88
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) info ind. 5338			53	54	50	45

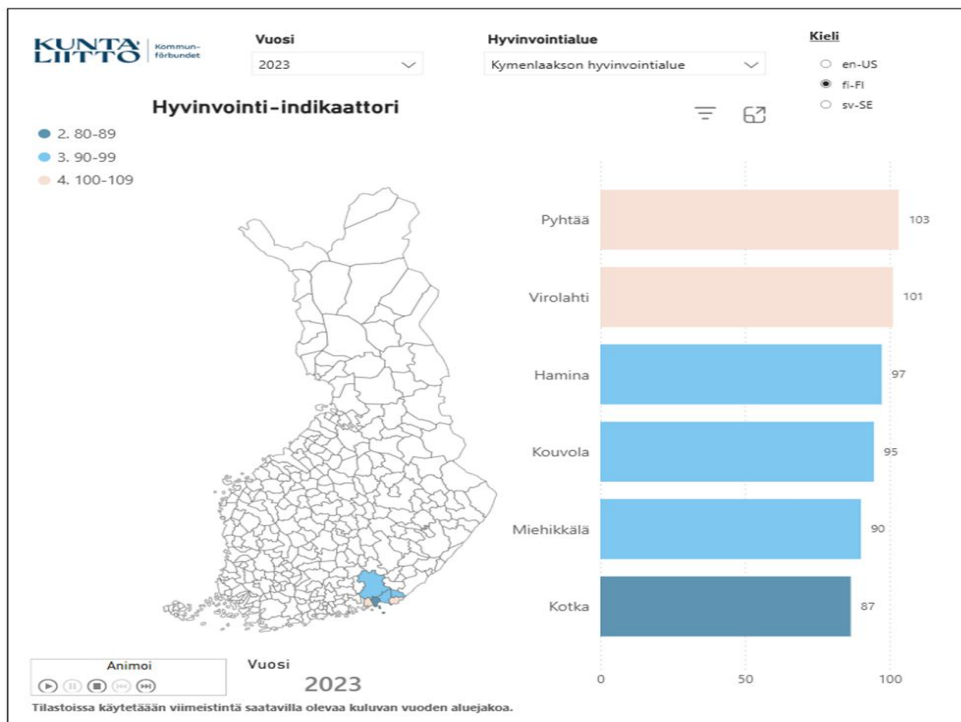
Lähde: THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2024 (9.1.2026)

Alla linkit nettisivuille, joista löytyy tarkempaa tietoa valtionosuuslaskelmista sekä Hyte-kertoimen prosessi- ja tulosindikaattoreista: [Valtionosuuslaskelmat](#), [Prosessi-indikaattorit -THL](#), [Tulosindikaattorit -THL](#)

Hyvinvointi-indikaattori

Kuntaliiton Hyvinvointi-indikaattori on valtakunnallinen, kuntia varten kehitetty koonti-indikaattori, joka antaa strategisen tilannekuvan kuntalaisten hyvinvoinnista. Se perustuu tuoreimpaan saatavilla olevaan dataan ja tiivistää laaja-alaisen hyvinvoinnin yhdelle selkeälle mittarille. Hyvinvointi-indikaattori koostuu kolmesta Erik Allardtin malliin perustuvasta osa-alueesta 1. Having – Elintaso, 2. Loving – Yhteisyyssuhteet, 3. Being – Itsensä toteuttaminen

Hyvinvoinnin tilaa on mahdollista seurata erityyppisten kuntaryhmien ja aluejaotteluiden osalta ja verrata kehitystä aiempiin vuosiin. Indikaattorissa on suhteutettu keskivertovastauksia siten, että keskiarvo saa arvon 100 ja keskivertoa huonommat tulokset alle 100 ja keskivertoa paremmat tulokset suuremman arvoon kuin 100. Kotkan tulos (87) vertailutietona Kymenlaakson hyvinvointialueen kuntiin oli huonoin. Parhaan tuloksen sai Pyhtää (103). Alla tiedot Kymenlaakson hyvinvointialueen kuntien osalta (viimeisin saatavilla oleva tieto).

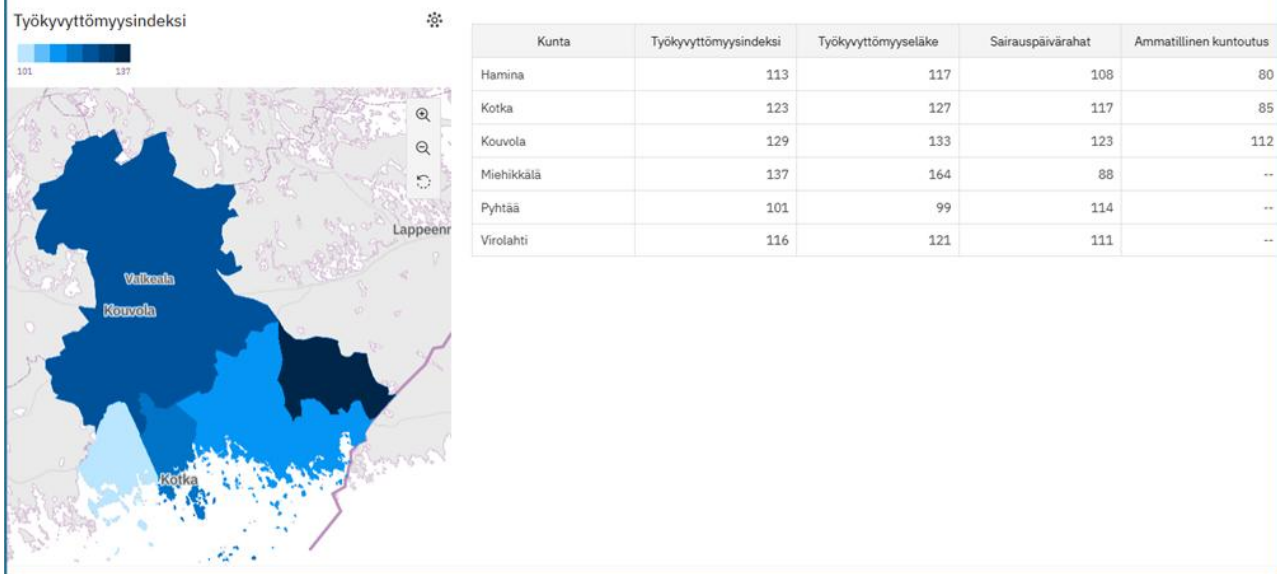
Lisää tietoa hyvinvointi-indikaattorista Kuntaliiton nettisivuilta. Linkki nettisivulle: [Hyvinvointi-indikaattori](#) (23.10.2025)

Kansallinen terveysindeksi

Kansallinen terveysindeksi yhdistää tietoja aiemmista THL:n sairastavuusindeksistä ja Kelan Terveyspuntarista sekä muista kansallisista rekistereistä. Kansallinen terveysindeksi julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 2023. Useista indikaattoreista koostuva tietokokonaisuus kuvaa Suomen alueellisia eroja sairastavuudessa ja työkyvyttömyydessä.

Kansallisen terveysindeksin vertailuluvuissa koko maan keskiarvo on 100. Sitä suuremmat luvut kertovat yleisemmästä työkyvyttömyysetuuksien saamisesta tai sairastavuudesta kunnissa. Matalammat luvut kertovat keskimääräistä vähäisemmästä työkyvyttömyysetuuksien saamisesta tai sairastavuudesta. Alla Kymenlaakson hyvinvointialueen kuntien kuvat. Kotkan osalta työkyvyttömyysindeksi 123, työttömyyseläke 127, sairauspäivärahat 117 ja ammatillinen kuntoutus 85. Taulukossa olevat luvut ovat ikävalikoituja, miehet ja naiset yhteensä.

Kansallinen terveysindeksi - Työkyvyttömyysindeksi kunnittain hyvinvointialueella

Kansallisen terveysindeksin työkyvyttömyysindeksi. Linkki nettisivulle: [Työkyvyttömyysindeksi kunnittain](#) sekä linkki, jossa tietoa kansallisesta terveysindeksistä: [Kansallinen terveysindeksi](#) (23.10.2025)

5.2 Kotkan hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arvioinnissa otettiin huomioon Kotkan kaupungin hyvinvointisuunnitelman välitavoitteiden 2024–2025 lisäksi Kotkan kaupunkistrategian sekä valtuustokauden 2021–2025 painopisteet ja tavoitteet.

Tarkasteltaessa vuoden 2025 toteumaa asetettuihin painopisteiden mukaisiin tavoitteisiin voidaan todeta, että ne toteutuivat suurelta osin. Hyvinvoinnin mittareista TEA-viisarin tulosten osoittaman tiedon valossa Kotkan kaupunki on hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen toimissa koko maahan verrattuna keskitasoa, jopa hieman sen yläpuolella. TEA-viisarin tuloksessa 19.12.2025 päivitetyn tiedon mukaan tulokset paraniivat edellisestä vuodesta.

5.3 Kymenlaakson hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö ja muu yhteistyö

Sote-palvelujen ja pelastustoimen järjestämisvastuu on siirtynyt vuoden 2023 alusta Kymenlaakson hyvinvointialueelle. Tämä ei poista kuntien lakisääteistä vastuuta kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi keskeisimmistä yhdyspinnoista kuntien ja hyvinvointialueiden välillä. Kotkan kaupunki ja Kymenlaakson hyvinvointialue vastaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä omassa toiminnassaan (Hyvinvointialue kattaa sosiaali- ja terveyspalvelut, oppilashuollon palvelut sekä pelastustoimen kokonaisuuden).

Kymenlaakson alueellinen hyvinvointikertomus 2026 ja väestöryhmäkohtainen hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2029 työstettiin yhteistyönä.

Kymenlaakson alueellisen hyvinvointisuunnitelman 2026–2029 hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet ja linjaukset laadittiin yhteistyössä monialaisessa työryhmätyöskentelyssä. Alueelliset tavoitteet muodostettiin yhdistämällä monipuolista hyvinvointitietoa sekä osallistavan prosessin tuottamaa aineistoa. Suunnitelmatyöhön osallistui alueen kuusi kuntaa (Hamina, Kotka, Kouvola, Miehikkälä, Pyhtää ja Virolahti) sekä alueellisia järjestö- ja muita hytetoimijoita. Kymenlaakson hyvinvointialue vastasi hyvinvointikertomustyön alueellisesta koordinoinnista. Yhteistyössä laaditussa asiakirjassa yhdistettiin alueellinen hyvinvointikertomus sekä lasten, nuorten, työikäisten ja ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmat yhdeksi asiakirjakokonaisuudeksi.

Kymenlaakson alueella tehdyllä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöllä on vahvat yhdyspintatyön rakenteet. Kotkan kaupungilta on edustus monissa säännöllisesti kokoontuvissa yhteistyöryhmissä mm: Maakunnallinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmä, Alueellinen ehkäisevän päihdetyön työryhmä, Alueellinen elintapaohjauksen kehittämissuostyöryhmä, Alueellinen osallisuustyöryhmä, Maakunnallinen Lape-työryhmä (Lapsi- ja perhepalveluiden maakunnallinen kehittämissuostyöryhmä) ja Ikääntyvän väestön työryhmä. Lähtökohtana oli, että Kotkan kaupunki tukee Kymenlaakson hyvinvointialuetta asiantuntemuksellaan ja päinvastoin.

Alueelliseen hyvinvointikertomukseen sisältyy kuntakohtaiset kuntakortit. Kotkan osalta Hyvinvoinnin kuntakortti päivitettiin 12/2025. Kyseisestä kortista löytyy lisää tietoa Kotkan tilanteesta. Linkki sivustolle, josta kuntakortti löytyy: [Kuntakortti 2025](#)

Alueellisen hyvinvointikertomuksen raportit ja suunnitelmat löytyvät julkaisun jälkeen seuraavan linkin kautta. Linkki: [Kymenlaakson hyvinvointialue / hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.](#)

6 OSA II KOTKAN VALTUUSTOKAUDEN HYVINVOINTISUUNNITELMA 2021-2025 JA VÄLITAVOITTEET 2024-2025

Kotkan kaupungin valtuustokauden 2021–2025 hyvinvointisuunnitelman pohjalta on johdettu välitavoitteet vuosille 2024–2025. Tässä Kotkan kaupungin hyvinvointikertomuksessa raportoidaan vuoden 2025 toteumaa. Linkki: [Hyvinvointisuunnitelman välitavoitteet 2024-2025](#)

6.1 Strategian painopisteet ja linjaukset

Hyvinvointikertomuksen vuosiraportti sekä suunnitelma on koostettu valtuustokauden 2021–2025 hyvinvointisuunnitelman päätavoitteiden ja sen pohjalta sovittujen 2024–2025 välitavoitteiden mukaisesti. Kotkan kaupungin laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021–2025 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.6.2022. Laajassa hyvinvointisuunnitelmassa on huomioitu sekä kaupunkistrategian painopistealueet, että alueellisen hyvinvointikertomuksen suunnitelmaosan painopisteet, Kymenlaakson maakuntastrategian (maakuntaohjelma 2022–2025) mukaiset hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet ja voimassa olevat valtakunnalliset ja seudulliset tavoiteohjelmat ja strategiat. Hyvinvointikertomukseen on kirjattu vuoden 2025

hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteet teema-alueittain ja eri ikäryhmät huomioiden. Linkit: [Kotkan valtuustokauden 2021–2025 hyvinvointisuunnitelman kertomusosaan](#), [suunnitelmaosaan](#).

Kaupungin tekemän hyvinvointikertomuksen lisäksi Kymenlaakson hyvinvointialue valmistelee alueellisen hyvinvointikertomuksen, jonka alueellisia painopistealueita on huomioitu myös kaupungin toiminnassa. Alueelliseen hyvinvointikertomukseen sisältyy vuosiraporttien lisäksi hyvinvointisuunnitelma vuosille 2020–2025. Kymenlaakson alueellinen hyvinvointikertomus ja suunnitelma täydentää kunnan omaa hyvinvointikertomusta. (Kts. hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö).

6.2 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat sekä toimintamallit

Hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen kytkeytyviä erillisohjelmia ja -suunnitelmia sekä toimintamalleja mm.

Kotka 2035 -kaupunkistrategia (kaupungin tärkein johtamista ja toimintaa ohjaava asiakirja)

Kotka 2030 henkilöstöohjelma

Kotkan kaupungin ilmasto-ohjelma 2021–2030

Kotkan kaupungin osallisuusohjelma (2021–2025) -> (2025–2029)

Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelma 2025–2029

Vammaispoliittinen ohjelma 2025–2029

Kotkan asunnottomuusohjelma 2023–2027 Omaan kotiin Kotkassa!

Kestävän liikkumisen Kotka -ohjelma

Kotkan kaupungin kulttuuriohjelma 2024–2030

Museo-ohjelma (2022–2026)

Kirjasto-ohjelma (2022–2026)

Henkilöstöohjelma 2030

Kansalliset, maakunnalliset, alueelliset ja seudulliset mm.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030, Toimeenpanosuunnitelma

Unicefin lapsiystävällinen kunta

Kansallinen mielenterveysstrategia 2020–2030

Päihde- ja riippuvuusstrategia. Yhteiset suuntaviivat vuoteen 2030

Väkivallaton lapsuus -toimenpidesuunnitelma

Kansallisen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelma

Kaakkois-Suomen liikenneturvallisuussuunnitelma 2022-2030

Etelä-Kymenlaakson seudullinen kotouttamisohjelma 2023-2026

Kymenlaakson alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2020-2025

Kymenlaakson alueellinen Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma 2021–2025

Kymenlaakson terveysliikuntastrategia 2021-2025

Kymenlaakson maakuntaohjelma 2022-2025

Kymenlaakson työllisyysohjelma

Kymenlaakson kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2024-2025

Kymenlaakson maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2020-2025

Kymenlaakson alueellinen arjen turvallisuusohjelma 2024–2025

Kymenlaakson ehkäisevän lähisuhdeväkivallan toimintaohjelma 2024–2025

Alueellinen ehkäisevän päihdetyön toimintamalli 2024–2025

6.3 Hyvinvointisuunnitelma ja toteutuneet toimenpiteet ikäryhmittäin

Hyvinvointisuunnitelma, välitavoitteet 2024–2025 seuranta

Laajasta vuoden 2021–2025 hyvinvointikertomuksesta on valittu hyvinvointiryhmän kanssa välitavoitteet hyvinvointisuunnitelmaan vuosille 2024–2025. Hyvinvointisuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain hyvinvointikertomuksen vuosiraportissa. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet esitellään tarkemmin seuraavilla sivuilla. Samassa yhteydessä on arvioitu tavoitteiden toteutumista.

Alla olevissa suunnitelmataulukkoissa esitellään ikäryhmittäin painopisteet, tavoitteet, toimenpiteet, mittarit, vastuutahot. Näiden lisäksi taulukoissa on esitetty toteutuneet toimenpiteet ikäryhmittäin. Taulukoiden jälkeen löytyy tehtyjä toimenpiteitä, jotka koskevat kaikkia ikäryhmiä.

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

PAINOPISTE 1. Tasapainoinen arki ja varhainen tuki

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuutaho	Toteutuneet toimenpiteet
1. Terveelliset elämäntavat	<p>Liikunnallisen elämäntavan edistäminen (matalan kynnyksen liikunta- ja harrastemahdollisuudet, olosuhteet kuntoon ja kaikkien saavutettavaksi, järjestöyhteistyön tiivistäminen, arkiliikuntaan kannustaminen, ohjaus ja neuvonta, e-palvelu).</p> <p>Avustusten ja hankkeiden hyödyntäminen. - Yhteistyö yhdistystoimijoiden kanssa - Harrastamisen Suomen malli toteutetaan (jokaiselle lapselle vähintään yksi mieluisa ja maksuton harrastus)</p>	<p>Terveystilan kokeminen</p> <p>Liikunta-aktiivisuus</p> <p>Ylipaino</p> <p>Move-testien tulokset</p> <p>Kouluruokailusuositusten noudattaminen</p>	<p>Kaikki kaupungin vastuualueet</p> <p>Järjestöt ja muut yhteistyötahot</p> <p>Kymenlaakson hyvinvointialue</p>	<p>Kulttuuripalvelut: Lastenkulttuurikeskus Laivurissa toimivat harrastuskerhot (Nuorisoteatteri, Farsin kielen perhekerho, avoimet taide-työpajat). Harrastamisen Suomen mallitoiminnan kulttuurisisältöjen koordinointi.</p> <p>Nuorisopalvelut: Avustusten myöntäminen nuorisojärjestöjen harrastustoimintaan. Nuorisotiloja tarjotaan harrastustoimintaan. Harrastamisen Suomen mallin lukukautena 2024–2025 toteutui 35 kerhoa ja lajikokeiluja yläkoululaisille. Osallistujia kaikista Kotkan kouluista. 551 ilmoittautunutta vuoden aikana, joista 252 ainoa harrastus.</p> <p>Opetustoimi: Luontokoulu Hailin koulumatkahaaste- kampanjat toteutuneet. Move! -mittausten kuntotestit toteutuneet. Liikkuva koulu toiminta on useimmilla kouluilla vuosityösuunnitelmassa. Kaikilla kouluilla toimii opetussuunnitelmaan kirjattuna joku kerho (oman koulun toteuttamana tai HSM). Koulut jatkaneet välituntitoimintaa. Ohjattu kouluruokailu. Teema sisällytetty</p>

				<p>oppiaineisiin. Yhteistyö Kymenlaakson HVAn kanssa jatkunut: kouluterveydenhuollon terveystarkastukset, yksilökohtainen opiskeluhoito.</p> <p>Tekniset palvelut: Nykyisen laajuisen liikunta- paikkaverkoston laadukas ylläpito. Uusien lähiliikuntapaikkojen / ulkokuntosalien rakentaminen.</p> <p>Varhaiskasvatus: Varhaiskasvatuksessa toteutui 2025 ylemmän amk-tutkinnon opinnäytetyö lasten liikkumisen puheeksiotosta.</p> <p>Hyvinvointi ja työllisyys: Lisää liikettä - liikuntaneuvontaa perheille hankkeen toiminta: tapahtumat, puheenvuorot, infot, yksilö- ja ryhmämuotoinen liikunta neuvonta. -Kotoutuminen: Yhteistyö Kotka-Kymin srk:n kanssa, mm. ilmaiset seurakunnan liikuntatilat maahanmuuttajaryhmille. Kotoutumisen tukemisen avustuksia jaettu maahanmuuttajalasten -ja nuorten leireihin ja toimintaan.</p> <p>Liikuntapalvelut: Kotkan kuntopolku -hanke on tarjonnut erilaisia maksuttomia matalankynnyksen lajikoiteluita yhteistyössä paikallisten seurojen, yhdistysten ja yritysten kanssa kuntalaisille. Liikuntapalvelut myöntää Järjestöavustuksia urheiluseurojen junioritoiminnan tukemiseen. Kotkansaaren kuntoportaiden valmistuminen toukokuussa 2025.</p>
<p>2. Perheiden oikeus tasapainoiseen arkeen</p>	<p>Lasten turva- ja tunnetaitoihin panostaminen. Panostetaan vuorovai- kutusta edistävään toimintakulttuuriin lasten kanssa toimivilla tahoilla ja parannetaan yhteistyötä. Yhteistyön tiivistäminen vanhempainyhdistysten kanssa sekä tarpeisiin vastaavat uudistetut vanhempainil- lat. Kynnyksen madalta- minen palveluihin.</p>	<p>Huostassa ja kiireellisesti sijoitetut Sijoitetut lapset Ahdistuneisuus Tyytyväisyys elämään Terveystilan kokemu- nen</p>	<p>Opetustoimi Varhaiskasvatus Järjestöt ja muut yhteistyötahot</p> <p>Kymenlaakson hyvinvointialue</p> <p>Kulttuuripalvelut</p>	<p>Kulttuuripalvelut: Maksuton perheille suunnattu saavutettava kulttuuritoi- minta Laivurissa.</p> <p>Opetustoimi: yhteistyö vanhempainyhdis- tysten kanssa jatkunut, erilai- sia vanhempainiltoja toteu- tettu, arviointikeskustelut to- teutuvat, dialoisen toiminta- kulttuurin edistäminen vakiin- tunut. Strategiatyössä huomi- oitu perheiden ja oppilaan</p>

	<p>Lastenkulttuurikeskus Laivurin perheille avoimen toiminnan kehittäminen.</p>			<p>tukeminen koulunkäynnin varmistamiseksi.</p> <p>Varhaiskasvatus: Huoltajia on osallistettu yhdessä opetustoimen kanssa esiopetuksen opetussuunnitelman työstämiseen huhtikuussa 2025. Esiopetuksen huoltajille on ensikertaa toteutunut Teams-vanhempainilta elokuussa 2025.</p>
<p>3. Oikeus perheiden voimavaroja tukevaan varhaiskasvatukseen ja koulutukseen</p>	<p>Koulukyyti valmistavan opetuksen oppilaille. Laadukkaaseen kouluun ja varhaiskasvatukseen panostaminen (riittävästi varahenkilöstöä, henkilökunnan hyvinvointiin panostaminen, ohjaajien kohdentaminen varhaiskasvatukseen, koulunuorisotyön vahvistaminen, koulukohtaiset opiskeluhoitoryhmät, erilaisia mahdollisuuksia tarjoavat päiväkodit esim. ulko- ja luontopäiväkodit)</p>	<p>Oppimisen tuki Liikunnan harrastaminen</p>	<p>Nuorisopalvelut Opetustoimi Varhaiskasvatus</p>	<p>Nuorisopalvelut: koulunuorisotyötä tehdään viiden vakituisen nuoriso-ohjaajan toimesta jokaisella viidellä yläkoululla, lisäksi koulunuorisotyötä on tehty alakouluilla 5.–6. luokkalaisille. Koulunuorisotyön tavoitteissa korostuvat nuorten kaveri ja ryhmäsuhteiden parantaminen, kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy, kouluhyvinvoinnin vahvistaminen sekä koulutussiirtymien tukeminen. Kotkassa koulunuorisotyöntekijät tekevät työtä kouluilla, mutta myös nuorten vapaa-aikana esimerkiksi nuorisotaloilla.</p> <p>Opetustoimi: valu -koulukuljetukset toteutuvat, koulujen opiskeluhoitoryhmät kokoontuvat säännöllisesti, yhteisöllisen opiskeluhoollon teemaa hyvinvoiva kouluyhteisö jatketaan 2025–2027. Neuvonta, ohjaus ja verkostoyhteistyö oppilaan asioissa.</p> <p>Varhaiskasvatus: Syksyllä 2025 on jatkettu henkilöstölle suunnattuja puheeksi otto -koulutuksia ja dialogitaitajatyöpajoja. Syksyllä 2025 on käynnistynyt lapsen varhaiskasvatuksen aloittamisen arviointiprosessi Valssi- laadunarviointijärjestelmällä.</p>

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

PAINOPISTE 2. Toimiva ja turvallinen elinympäristö

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuutaho	Toteutuneet toimenpiteet
<p>1. Kestävää kehitystä ja hyvinvointia lisäävään arki-liikkumiseen kannustava turvallinen kaupunkiympäristö</p>	<p>Pyritään kaikessa suunnittelussa ja rakentamisessa laadukkaisiin, turvallisiin ja virikkeellisiin katutiloihin, jalankulku-, pyöräily- ja virkistysreiteihin sekä virkistysalueisiin ja puistoihin sekä lisäksi pidetään yllä ja kehitetään toimivaa joukko-liikennettä. Sujuvan ja kohtuuhintaisen joukko-liikenteen saatavuuden varmistaminen.</p>	<p>Kulttuuripalveluiden saavutettavuus Perhelippu käytössä Mobiililippu käytössä</p>	<p>Kaupunkikehitys Kaupunkisuunnittelu Kulttuuripalvelut Opetustoimi Tekniset palvelut Varhaiskasvatus Ympäristötoimi Cursor</p>	<p>Kulttuuripalvelut: Lasten kulttuuripolku-toiminta mahdollistaa jokaiselle lapselle vuosittaisen kulttuurilaitos- tai muun kulttuurielämyksen/käynnin.</p> <p>Opetustoimi: Koulut ovat lisänneet liikunnan edistämistä koulupäivän aikana, kaikille yläkouluille on hankittu liikkumiseen polkupyöriä. Koulut hyödyntävät maksutonta joukko-liikennettä.</p> <p>Tekniset palvelut: Karhulan keskustan katualueiden saneeraus valmistunut vuonna 2025. Katuympäristössä panostetaan turvalliseen jalankulkuun ja pyöräilyyn.</p>
<p>2. Jokaiselle lapselle taataan harrastus</p>	<p>Haetaan harrastamisen Suomen malliin uudeleen ja toteutetaan se. Tavoitteena kokonaiskoulupäivä, jolloin aamu- ja iltapäivätoiminta ja harrastukset olisivat omalla koululla. Harrastamisen Suomen malli kohdennetaan niille lapsille ja varhaisnuorille, joilla ei ole harrastusta.</p> <p>E-palvelu palvelun kehittäminen tukipalveluna (liikuntapalvelut)</p>	<p>Lapsiperheköyhyys Harrastamisen suomen malli käynnissä. Kokonaiskoulupäivä pilottina.</p>	<p>Hyvinvointi ja työllisyys Kulttuuripalvelut Liikuntapalvelut Nuorisopalvelut Opetustoimi Järjestöt ja muut yhteistyötahot OKM</p>	<p>Kulttuuripalvelut: Lastenkulttuurikeskus osallistuu Harrastamisen Suomen malli -toimintaan. Kulttuuripolku-toiminta tarjoaa kaikille lapsille vuosittaisia sisältöjä ja kulttuurikokemuksia. Kulttuuri- ja tapahtumapalvelujen tuottamat tapahtumat ovat kaikki ilmaisia.</p> <p>Nuorisopalvelut: Lasten harrastamisen Suomen (HSM) mallille saatiin rahoitusta. lukuvuodelle 2024–2025 toiminta toteutui suunnitelman mukaisesti, pääpaino alakouluihin, toteutus 1–3 kerhoa/koulu, ei harrastavat lapset ja nuoret 1/3 lapsista.</p> <p>Opetustoimi: Koulut toteuttavat opetussuunnitelman mukaisesti omaa kerhotoimintaa, jota täydentää HSM.</p> <p>Hyvinvointi ja työllisyys: Liikuntaneuvonta ja sovellettu liikunta. -Kotoutuminen: Kaupunki</p>

				<p>myöntää kotoutumisen tukemiseen avustusta erilaisiin harrastekerhoihin, kolmannen sektorin perheliikuntahankkeelle, yhteistyö Kotka-Kymin srk:n kanssa, mm. ilmaiset seurakunnan liikuntatilat maahanmuuttajaryhmille.</p> <p>Liikuntapalvelut: Maksuttomat harjoitusvuorot juniori ikäisille. Kotkan kuntopolku -hanke on tarjonnut erilaisia maksuttomia matalankynnyksen lajikokeiluita kaiken ikäisille kuntalaisille yhteistyössä paikallisten seurojen, yhdistysten ja yritysten kanssa kuntalaisille.</p>
<p>3. Taataan turvallisen ja väkivallaton arki</p>	<p>Ryhmyttämisten kehittäminen varhaiskasvatuksessa ja kouluissa. Koulumatkaturvallisuutta kehitetään, uusien koulujen ja päiväkotien suunnittelussa tehdään lapsivaikutusten ennakoarviointi (liikenneturvallisuus keskiöön).</p> <p>Varhaiskasvatuksen henkilöstölle koulutusta ja osaamista väkivallan tunnistamiseen ja puheeksi ottoon.</p> <p>Helppo palvelupolku matalan kynnyksen palveluihin ja toimintaan.</p> <p>Päihitteeton lapsuus esim. "lasinen lapsuus" toimintamallin käyttöönotto.</p> <p>Yhteisöllisyyden kehittäminen kouluissa yhdessä oppilaiden ja vanhempien kanssa</p> <p>Perhekeskustoimintamalli (nuorten äitien ja vauvanperheiden tuki).</p>	<p>Yksinäisyys Väkivallan uhka Seksuaalinen häirintä Lava-koulutuksen käyneiden päättäjien ja vira nhaltijoiden määrä. Väkivallaton lapsuus - ohjelman toimenpiteet käytössä. Kotkan pääsy Unicefin lapsiystävälliseksi kunnaksi. Ankkurimalli kokonaisuudessaan käytössä.</p>	<p>Nuorisopalvelut Opetustoimi Varhaiskasvatus</p> <p>Järjestöt Kymenlaakson hyvinvointialue</p>	<p>Kulttuuri- ja tapahtumapalvelujen kaikki toiminta noudattaa turvallisen tilan toimintamallia.</p> <p>Nuorisopalvelut: Alakoulunuorisotyö teematunnit, alueellisessa nuorisotyössä tavoitteena on tarjota nuorille turvallinen tila, jossa hänet kohtaa turvallinen aikuinen, nuorisotyön ammattilainen ja jossa nuori saa olla turvallisesti oma itsensä. Unicefin lapsiystävällinen kunta tunnustus saatu 02/2025. Ankkurimallin ohjausryhmä olemassa.</p> <p>Hyvinvointi- ja työllisyys: Kymenlaakson lähisuhdeväkivallan ehkäisyohjelma on valmistunut ja käytössä. V. 2024 valmistunut perheiden turvallisuusopas on jalkautettu varhaiskasvatukselle. Kotkassa ensimmäiset työntekijät ovat osallistuneet lähisuhdeväkivallan vastaisen työn avainhenkilökoulutuksiin.</p> <p>Opetustoimi: Ns. Kotkan toimintamallia toteutettu kouluissa. Yhteisölliset opiskeluhuoltoryhmät toteuttaneet turvallisuutta edistäviä toimia. Toteutettu MAPA -koulutusta sekä kahdessa yksikössä Sec App-pilotointi aloitettu. Yhteistyötä poliisin sekä pelastusviranomaisten kanssa jatkettu.</p> <p>Varhaiskasvatus: Henkilöstölle on toteutettu MAPA- ja AvA – koulutuksia. Esi- ja perusopetus</p>

				ovat mukana HEPAKeelle syksyllä myönnettyssä VÄVÄ-hankkeessa.
--	--	--	--	---

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

PAINOPISTE 3. Pito- ja vetovoimainen lapsiperheiden kaupunki

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuutaho	Toteutuneet toimenpiteet
<p>1. Matalan kynnyksen harrastukset ja riittävä lähiliikuntapaikka- ja liikunta-alueverkko</p>	<p>Liikunnallisen elämäntavan edistäminen ja mahdollistaminen. Kts. painopiste 1, tavoite 1.</p> <p>-Harrastamisen Suomen malli. -Omatoimisuuden tukeminen -Kulttuuribussi, joka kiertää päiväkodit ja koulut. -Vanhempi-lapsi liikuntaa yhtä aikaan, niin että ryhmät koontuvat samaan aikaan ja molemmissa omat ohjaajat. -Järjestöyhteistyön lisääminen. -Tiloihin ja henkilöstöresursseihin vaikuttaminen, nuorten työllistäminen.</p>	<p>Ylipainoisuus Harrastamisen Suomen malli käynnissä.</p>	<p>Kaikki kaupungin vastualueet</p> <p>Järjestöt ja muut yhteistyötahot Kymenlaakson hyvinvointialue OKM</p>	<p>Kulttuuripalvelut: Lastenkulttuurikeskus Laivurissa toimivat harrastuskerhot (Nuorisoteatteri, farsin kielen perhekerho, avoimet taidetyöpajat). Harrastamisen Suomen mallitoiminnan kulttuurisäiltöjen koordinointi. Kulttuurisäiltöjen uusi yhteistyömalli 2025, jossa panostetaan yhteistyöhön kylä- ja vanhempainyhdistysten kanssa paikallisten tapahtumien ja toiminnan tuottamisessa.</p> <p>Nuorisopalvelut: Harrastamisen Suomen malli ks. painopiste 1 ja painopiste 2.</p> <p>Opetustoimi: Edistetty harrastamisen mallin laajuutta.</p> <p>Tekniset palvelut: Nykyisen laajuisen liikuntapaikka-verkoston laadukas ylläpito. Uusien lähiliikuntapaikkojen / ulkokuntosalien rakentaminen. Esteettömien/uusien leikkipaikkojen rakentaminen.</p> <p>Hyvinvointi ja työllisyys: -Kotoutuminen: Kaupunki myöntää kotoutumisen tukemiseen avustusta erilaisiin harrastekerhoihin, kolmannen sektorin perheliikuntahanke. Yhteistyö Kotka-Kymin srk:n kanssa, mm. ilmaiset seurakunnan liikuntatilat maahanmuuttajaryhmille.</p> <p>Liikuntapalvelut: Kotkan kuntospolku -hanke on tarjonnut erilaisia maksuttomia matalankynnyksen lajikokeiluita yhteistyössä paikallisten seurojen, yhdistysten ja yritysten kanssa</p>

				kuntalaisille. Liikuntapaikkarakentaminen mm. katajaisten kentän uusiminen ja kotkansaaren kuntoportaiden rakentaminen.
2. Palveluiden tasa-arvoinen saatavuus ja saattavuus	Erikoistuneet varhaiskasvatusryhmät (esim. liikunta ja musiikki). Tarjotaan varhaiskasvatusta ja perusopetusta myös muilla, kuin kotimaisilla kielillä. Päiväkotien pihat käyttöön. Perheaikoja iltaisin liikuntasaleihin ja koulujen liikuntavälineet vapaasti käyttöön. Viestinnän lisääminen. Joukkoliikenteen kehittäminen ilmaiseksi palvelun yhteyteen (mobiililippu)	Koulujen liikuntavälineet ja tilat perheiden käytössä Painotettujen (sisältää kielet) päiväkotiryhmien määrä S2 kielen opetus Mobiililippu käytössä Erikoistuneita varhaiskasvatusryhmiä tarjolla kysyntää vastavasti	Opetustoimi Kaupunkikehitys ja viestintä Kaupunkisuunnittelu Liikuntapalvelut Varhaiskasvatus Järjestöt ja muut yhteistyötahot	Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut: Kulttuurisäältäöjen yhteistyö kylä- ja vanhempainyhdistysten kanssa. Kulttuuripalvelut ovat ilmaisia käyttäjilleen. Kumppanuustalo Viikari: joukkoliikenne-kyselyn jakamisessa avustaminen. Varhaiskasvatus: Avoimessa varhaiskasvatuksessa on 11/ 2025 käynnistynyt alle kouluikäisten lasten perheille Iltatalkkaritoiminta. Liikuntapalvelut: verkkosivujen muokkaaminen saavutettavammaksi sekä aktiivinen viestintä niin verkkosivuilla kuin sosiaalisessa mediassakin.
3. Pienten koululaisten vuoroahoito	Asteittainen iltat- / yöhoidon kehittäminen.	Vuorohoidon määrä vastaa tarvetta	Hyvinvointi ja työllisyys Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatus: Pienten koululaisten vuoroahoito ei toteutunut.

NUORET JA NUORET AIKUISET (13-29 V)

PAINOPISTE 1. Kokonaisvaltaisesti hyvinvoivat nuoret ja aikuiset

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuutaho	Toteutuneet toimenpiteet
1. Liikunnallisen ja terveellisen elämäntavan edistäminen	Liikunnalliseen elämäntapaan panostaminen. - Perustetaan liikunnan alkeisryhmiä kaikenikäisille - Lisätään liikunnan iloa (liika tulostavoiteisuus ja kilpailuhenki pois) - Lisätään nuorisotoimen ja liikuntatoimen yhteistyötä - E-palvelu Ruokailutottumuksiin vaikuttaminen, (ohjaus	Terveystilan kokeminen Ylipainoisuus Ruokailutottumukset Liikkuminen MOVE-mittaukset ja tulokset	Hyvinvointi ja työllisyys Liikuntapalvelut Nuorisopalvelut Opetustoimi Järjestöt ja muut yhteistyötahot Kymijoen ravintopalvelut	Eri vastualueiden liikunnan ammattilaisten ammattitaitoa on tarjottu kouluille MOVE-mittauksien testien tekoon. Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut: Ilmaiset kulttuuripalvelut ja -tapahtumat edistävät saavutettavina terveyttä ja hyvinvointia. Nuorisopalvelut: Skeittihalli harrastajien käytössä viikoittain syys-kevät, alueellinen nuorisotyö retkitoimi. Hyvinvointi ja työllisyys: yksilö- ja ryhmämuotoinen liikuntaneuvonta. Puolustusvoiminen

	ja neuvonta, yhteistyö Kymijoen ravintopalveluiden kanssa, esim. kasvisruoan houkuttelevuuden lisääminen)			<p>kutsunnat, kaikille kutsuntaikäisille tarjottiin 10 kerran uimaranneke sekä liikuntaneuvontaa.</p> <p>-Kotoutuminen: Kaupunki myöntää kotoutumisen tukemiseen avustusta erilaisiin harrastekerhoihin, yhteistyö Kotka-Kymin srk:n kanssa mm. tilojen ilmainen käyttö maahanmuuttajaharrasteryhmille.</p> <p>Opetustoimi: Move-mittaukset. Kouluruokailuun kannustetaan.</p>
2. Osallisuuden edistäminen	<p>Uusien harrastusten mahdollistaminen kaikille.</p> <p>-E-palvelut</p> <p>-Harrastamisen Suomen malli</p> <p>Tilojen käyttömahdollisuuksien lisääminen.</p> <p>Koulujen ja oppilaitosten osallisuustyöhön panostaminen.</p> <p>Yhteistyön tiivistäminen kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa.</p>	Yksinäisyyden tunne Osallisuuden kokeminen	Hyvinvointi ja työllisyys Kulttuuripalvelut Liikuntapalvelut Nuorisopalvelut	<p>Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut: Yksikön laajeneva uusi kulttuurihyvinvointitoiminta edistää osallisuutta monimuotoisella toiminnallaan (mm. Kulttuurilähete, Kulttuurikulma, kuorojen yhteistyö, kulttuurialan toiminnan tiedotus ym.).</p> <p>Nuorisopalvelut: Harrastamisen Suomen malli ks. painopiste 1 ja painopiste 2. Lasten ja nuorten osallisuus kulkee läpileikkaavana periaatteena nuorisotyössä. Nuorisotilatoiminnassa ja kaikessa lasten ja nuorten kanssa tehtävässä työssä osallisuuden vahvistaminen ja osallistumisen mahdollistaminen ovat tavoitteita. Alle 14-vuotiaiden osallisuuden ja vaikuttamisen toimintaperiaatteet on laadittu ja hyväksytty.</p> <p>Hyvinvointi ja työllisyys: Yhteistyö XAMK:n kanssa nuorten osallisuuden edistämiseksi, yhteistyötapaamiset x 2.</p> <p>-Kotoutuminen: Rasminvastaisen viikon ja Maailma Kymissä -tapahtuma.</p> <p>-Ohjaamo Kotka: Ohjaamon erilaiset ryhmät nuorille ehkäisevät yksinäisyyttä: K18-ryhmä (nuorten aikuisten vapaa-ajan ryhmä) yhteistyössä Etsivän nuorisotyön ja Autismsäätiön kanssa, Voimauttava ryhmä jännittäjille yhteistyössä Sotek-säätiön kanssa, Jotaa yhes-ryhmä (yksinäisyyttä kokeville nuorille).</p> <p>Liikuntapalvelut: Seurafoorumi kaksi kertaa vuodessa. Asiakastytyväisyys kyselyt uimahallilla. Seurojen kuuleminen koskien uusia rakennus hankkeita.</p>

<p>3. Syrjäytymisen ehkäiseminen</p>	<p>Nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalvelujen yhteistyön lisääminen. Riittävän varhaiseen tukeen panostaminen (ohjaus ja neuvonta palveluihin). Panostaminen nuorten äitien syrjäytymisen ehkäisyyn. Kulttuurihyvinvoinnin toiminnan suuntaaminen ko. ikäryhmälle.</p>	<p>Osallisuus Ahdistuneisuus Mielen hyvinvointi Koulutuksen ulkopuolelle jääneet Nuorisotyöttömyyden määrä Hyvinvointialueen, kuntien ja järjestöjen yhdyspintatyö on rakentunutta Kaikukortti käytössä</p>	<p>Hyvinvointi ja työllisyys Kulttuuripalvelut Liikuntapalvelut Nuorisopalvelut</p> <p>Järjestöt ja muut yhteistyötahot Kymenlaakson hyvinvointialue</p>	<p>Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut: Yksikön laajeneva uusi kulttuurihyvinvointitoiminta edistää osallisuutta monimuotoisella toiminnallaan (mm. Kulttuurilähete, Kulttuurikulma, kuorojen yhteistyö, kulttuurialan toiminnan tiedotus ym.). Yhteistyö kolmannen sektorin toimijoiden kanssa (Hyvän mielen ryhmä, Viikari, Mieli ry, Kakspyy jne.).</p> <p>Nuorisopalvelut: Liikkuva nuorisotyö kohtaamassa nuoria nuorten omissa kokoontumispaikoissa. Mopohallin toiminta on osa liikkuvaa nuorisotyötä.</p> <p>Hyvinvointi ja työllisyys: Asumisneuvojan toiminta on keskittynyt erityisesti heikommassa asemassa olevien auttamiseen. -Ohjaamo Kotka: matalan kynnyksen monialainen neuvonta- ja ohjauspalvelu 15–29-vuotiaille. 08/2025 alkaen Ohjaamo toiminut kolmessa toimipisteessä eri puolilla Kotkaa, joka mahdollistaa saavutettavamman palvelun nuorille. Ohjaamoon palkattu 2025-2027 kaksi ohjaamovalmentajaa, jotka tarjoavat nuorille yksilövalmennusta kohti työllistymistä, koulutusta tai muuta tavoitteellista toimintaa. Yhteistyössä kaupungin eri työyksiköiden kanssa nuorten kesätyöhaastattelut, kesäyrittäjyys ja kesätyösetelien jako. Ohjaamo on tarjonnut yhdessä Kotka-Kymin seurakunnan kanssa Ekamin asuntolassa asuville opiskelijoille iltatoimintaa. -Kotoutuminen: Palveluohjaaja aloittanut syksyllä 2025, maahanmuuttajakotiäitien tavoittaminen palveluiden piiriin.</p> <p>Liikuntapalvelut: Liikuntahankkeet tähtäävät syrjäytymistä ennaltaehkäisevään toimintaan.</p>
---	--	---	--	--

NUORET JA NUORET AIKUISET (13-29 V)

PAINOPISTE 2. Pito- ja vetovoimainen nuorten kaupunki/Nuoret mukaansatempaava ja mukaan otettava kaupunki kaikilla tasoilla

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuutaho	Toteutuneet toimenpiteet
<p>1. Laaja-alaiset, kiinnostavat, houkuttelevat ja monipuoliset, motivoivat oppimis- ja koulutusalat</p>	<p>Otetaan nuoret mukaan vaikuttamaan koulujen ja kouluympäristön suunnitteluun.</p> <p>Osallistuva budjetointi: huomioidaan nuorille markkinointi.</p> <p>Monikäyttöiset oppimisympäristöt ja mahdollisuus kurssimuotoiseen opiskeluun ammattikoulu-lukio.</p> <p>Toisen asteen yhteistyön kehittäminen.</p> <p>Yhteisöllinen asuminen, jossa yksityisyys on turvattu sekä kehitetään asumisvaihtoehtoja, jossa otetaan huomioon perheet ja vanhemmat opiskelijat.</p>	<p>Koulutuksen ulkopuolelle jääneet.</p> <p>Korkeakoulutukseen hakeneiden määrä (XAMK).</p> <p>Uusien kouluhankkeiden suunnitteluvaiheeseen osallistuvien nuorten määrä.</p> <p>Uusien yhteisöllisen asumisen opiskelija-asuntojen määrä.</p> <p>Valmistavan opetuksen luokat</p>	<p>Hyvinvointi ja työllisyys Kaupunkikehitys Kaupunkisuunnittelu</p> <p>Ekami Kotkan Asunnot Oy OKM XAMK</p>	<p>Yhteistyö 2. asteen, korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa.</p> <p>Tarkoituksenmukainen kouluverkko.</p>
<p>2. Fasiliteetit kunnossa: kulttuurihyvinvointi, kattavat tapahtumatarjonnat ja liikuntapalvelut</p>	<p>Opiskelijaelämä näkyviin katukuvassa.</p> <p>Kotka mahdollistaa kaiken kansalaisaktiivisuuden nuorille (mielekäs elämä).</p> <p>Liikunnalliseen elämäntavan edistäminen ja mahdollistaminen.</p> <p>-Liikunnan olosuhteiden kehittäminen (kaikkien saavutettavaksi, järjestöyhteistyön tiivistäminen, ohjaus ja neuvonta).</p> <p>Kaupungin tilojen käytöstäasteen lisääminen ja läpinäkyvyyden parantaminen.</p>	<p>Kulttuuripalveluiden saavutettavuus</p> <p>E-palvelut käytössä.</p> <p>Kaikukortti käytössä.</p> <p>Liikunta-aktiivisuus</p> <p>Nuorille ja nuorille aikuisille suunnattujen tapahtumien määrä.</p> <p>Tyytyväisyys elämään.</p>	<p>Hyvinvointi ja työllisyys Kulttuuripalvelut Liikuntapalvelut Nuorisopalvelut</p> <p>Opiskelijajärjestöt</p>	<p>Hyvinvointi ja työllisyys:</p> <p>VIP-kortti pitkäaikaistyöttömien arkiliikunnan edistämiseen. (Yhteistyö Kymen HVA ja liikuntapalvelut kanssa).</p> <p>Erytysliikuntakortti vammaisille ja pitkäaikaissairaille.</p> <p>Kuntorannekepilotointi työttömille kotkalaisille.</p> <p>Kaikukortti käytössä (yhteistyö Kulttuurin ja Hyvinvoinnin ja työllisyyden vastualueen kanssa).</p> <p>-Kotoutuminen: Kotoutumisen tukemisen avustuksilla tuettu pelikerho- ja jalapallokerhotoimintaa sekä kansainvälisten opiskelijoiden harrastetoimintaa kolmannen sektorin järjestämänä. Vuosittaiset Rasisminvastaisen viikon tapahtumat ja Maailma Kymissä - tapahtuma.</p> <p>Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut:</p> <p>Kulttuuritoimintaan tarjottavat edulliset tilat (konserttitalo, Nelosteatteri, Vanha paloasema, Kyminsuu, Galleria Uusi-kuva, Laivuri). Laaja ja erittäin laadukas tapahtumatoiminta (Meripäivät, Aaltoja ym.). Yksikön laajeneva uusi kulttuurihyvinvointitoiminta edistää osallisuutta ja saavutettavuutta monimuotoisella toiminnallaan (mm. Kulttuurilähete,</p>

				<p>Kulttuurikulma, kuorojen yhteistyö, kulttuurialan toiminnan tiedotus ym.)</p> <p>Nuorisopalvelut: nuorisotilat, leirialueet ja bänditilat nuorille.</p> <p>Liikuntapalvelut: Laaja liikuntapaikka verkosto. Liikuntapaikkarakentaminen mm. katajaisten kentän uusiminen ja kotkansaaren kuntoportaiden rakentaminen. Opastekylltien hankkiminen urheilukeskuksiin esim. Arto Tolsa areena ympäristö sekä Käpylän koulun ympäristö.</p>
<p>3. Toimiva julkinen liikenne ja kattavat ja turvalliset kevyen liikenteen väylät</p>	<p>Lisätään ja parannetaan liikenneväylien kävely- ja pyöräilyolosuhteita. Julkisen liikenteen edulliset opiskelijaliput. Liikunnallisen elämäntavan saavutettavuusselvityksen tulosten mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen.</p>	<p>Kulttuuripalvelujen saavutettavuus. Uusien kevyen liikenteen väylien määrä. Bussilippujen hinnan kehityksen seuranta. Yksinäisyyden kokeminen.</p>	<p>Kaupunkisuunnittelu Tekniset palvelut</p>	<p>Tekniset palvelut: Kotkan liikenneturvallisuussuunnitelma on päivitetty ja sen mukaisia pieniä toimenpiteitä toteutettu määrärahojen puitteissa. Kymenlaakson arjen turvallisuusohjelma on valmistunut.</p>

NUORET JA NUORET AIKUISET (13-29 V)

PAINOPISTE 3. Toimiva ja turvallinen elinympäristö

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuutaho	Toteutuneet toimenpiteet
<p>1. Mahdollisuus päihteettömään elämään ja hyvään mielenterveyteen</p>	<p>Koulunuorisotyö Varhaisen tunnistamisen ja puheeksioton vahvistaminen. Koulun ja kodin välisen yhteistyömuotojen kehittäminen. Psyykkisesti sairastuneen nuoren perheiden tukeminen. Hyvinvointialue ja järjestöyhteistyön vahvistaminen yhdyspinoilla ja moniammatillinen verkostoituminen. Työllisyystakuu kaikille alle 25 v.</p>	<p>Yksinäisyys Ahdistuneisuus Huumeiden käyttö Mielenterveyssyistä työelämän ulkopuolelle jääneet alle 25-vuotiaat. Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä. Puheeksioton kortit jalkautettu myös kouluihin ja oppilaitoksiin ja mielenterveyden puheeksioton kortit on tehty valmiiksi. Huumausaine-rattijuopumustilasto</p>	<p>Hyvinvointi ja työllisyys Nuorisopalvelut Opetustoimi AVI Järjestö- ja muut yhteistyötahot Kymenlaakson hyvinvointialue Poliisi TE-palvelut</p>	<p>Kulttuuripalvelut: Kulttuuri ja kulttuurihyvinvointitoiminta tukevat henkistä ja fyysistä hyvinvointia.</p> <p>Nuorisopalvelut: kaikki koulunuorisotyöntekijät ovat dialogitaitajia.</p> <p>Hyvinvointi ja työllisyys: EPT-koordinaattorin päihdeoppitunnit yläkouluissa ja jalkautumiset huoltajailtoihin keskustelemaan päihdeistä. EHYT ry:ltä ostetut päihdeoppitunnit 6.-luokkasille. Loppuvuonna 2025 solmittiin sopimus kattamaan vuodet 2026-2027 ja 6.-luokat, sekä 8-luokat. -Ohjaamo Kotka: Ohjaamossa tapahtuva Onni-tyo (psykososiaalinen tuki 18-29-vuotiaille), Mielenterveys- ja päihdehoitaja tavattavissa Ohjaamossa joka toinen viikko, K18-ryhmä (nuorten aikuis-ten vapaa-ajan ryhmä) yhteistyössä</p>

				<p>Etsivän nuorisotyön ja Autismsäätiön kanssa, Voimauttava ryhmä jännittäjille yhteistyössä Sotek-säätiön kanssa, Jotaa yhes-ryhmä (yksinäisyyttä kokeville nuorille), XAMK:n opiskelijoille on järjestetty yhteistyössä Opiskeluhyvinvoinnin asiantuntijan kanssa Hyvinvointibreikkejä (teemoina esim. riippuvuudet, päihteet, mielen hyvinvointi).</p> <p>Opetustoimi: Ehyt Ry:n päihdetunnit 6.-luokkalaisille.</p>
<p>2. Kestävää kehitystä ja hyvinvointia lisäävään arkiliikkumiseen kannustava turvallinen kaupunkiympäristö</p>	<p>Kts. Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet, painopiste 2, tavoite 1.</p> <p>Toimivan joukkoliikenteen kehittäminen, mahdollisuus autototmuuteen (esim. mallinetaan palvelulinjat nuorille, joukkoliikennelipun sisällyttäminen palveluun kuten uimahallilippuun sekä kutsutaksijärjestelmä osaksi joukkoliikennettä).</p> <p>Ympärivuotiset pyörä- ja jalankulkuväylät koko kaupungin alueelle.</p>	<p>Palvelulinjat on mallinnettu.</p> <p>Ympärivuotisten kevyen liikenteen väylien määrä.</p>	<p>Kaupungin liikenneturvallisuusryhmä</p> <p>Kaupungin turvallisuusryhmä</p> <p>Kaupunkisuunnittelu</p> <p>Tekniset palvelut</p>	<p>Kulttuuripalvelut: Arkiympäristöön kuuluvat taide-elämykset (veistospromenadi ym.) kannustavat kaupungilla liikkumiseen. Kaunis ympäristö tukee turvallisuuden tunteen syntymistä.</p> <p>Tekniset palvelut: Pyörä- ja jalankulkuväylät pidetään ympäri vuoden käyttökunnossa ja ne hoidetaan kaikki saman hoitoluokan mukaisesti, lukuun ottamatta niitä yhteyksiä, jotka on kaupunkirakennelautakunnan päätöksellä jätetty talvikunnossapidon ulkopuolelle. Päätös kattaa kaikki ne väylät, joilla on moottoriajoneuvolla ajo kielletty.</p>
<p>3. Oikeus elää rikoksetonta ja väkivallatonta elämää</p>	<p>Puhutaan väkivallasta, rikoksista ja riskitekoista oikeilla nimillä (joutua uhriksi tai tekijäksi).</p> <p>Panostetaan seksuaalisen häirinnän tunnistamiseen ja puheeksiottoon.</p> <p>Varhainen tuki oppimisvaikeuksiin.</p> <p>Harrastamisen Suomen mallin toteuttaminen.</p> <p>Ehkäistään syrjäytymistä sekä panostetaan päihde- ja mielen-terveysasioihin.</p> <p>Erityisnuorisotyöhön yksi työpari (Ankkuri)</p> <p>Hankkeet (esim. OKM)</p> <p>Torialueen kehittäminen</p>	<p>Väkivallan kokeminen.</p> <p>Seksuaalinen häirintä.</p> <p>Päihteiden käyttö.</p> <p>Mielenterveys.</p> <p>Rikollisuustilastot (valitaan).</p> <p>Ankkuri nuorisotyö on käynnissä.</p> <p>Kaupungin turvallisuusohjelman päivittäminen on käynnistynyt.</p> <p>Erityisnuorisotyössä on vähintään yksi työpari.</p> <p>Seksuaalisen häirinnän puheeksioton toimintamalli on luotu.</p>	<p>Hyvinvointi ja työllisyys</p> <p>Kaupunkisuunnittelu</p> <p>Nuorisopalvelut</p> <p>Järjestöt ja muut yhteistyötahot</p> <p>Poliisi</p>	<p>Kotkan kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026–2029 valmistunut ja viety päätöksentekoon.</p> <p>Nuorisopalvelut: Ostopalvelusopimus etsivästä nuorisotyöstä Ekami/ Rannikkopajat kanssa.</p>

TYÖIKÄISET

PAINOPISTE 1. Kokonaisvaltaisesti hyvinvoivat työikäiset

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuutaho	Toteutuneet toimenpiteet
1. Sosiaalisesti hyvinvoivat työikäiset	Jatkuvan oppimisen ja työllistymisen mahdollistaminen (Ekami, XAMK, Kotkan opisto, Kymenlaakson kesäyliopisto jne.). Kaupungin aktiiviset toimenpiteet työllistymisen edistämiseksi myös osatyökykyisille. Kulttuuri ja liikuntapalveluihin saavutettavuuden kehittäminen.	Työllisyys Kulttuuri- ja liikuntamahdollisuuksien saavutettavuus.	Hyvinvointi ja työllisyys Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta Kaupunkikehitys Kulttuuripalvelut Liikuntapalvelut EKAMI SPESIA XAMK	Kulttuuripalvelut: Monet ilmaiset tapahtumat, Kaiku-kortti, Kulttuurilähete-toiminta sekä kylätapahtumat ym. ovat saavutettavia ja osallisuutta tukevia lisäten sosiaalista hyvinvointia. Hyvinvointi ja työllisyys: Työikäisten yksilö- ja ryhmämuotoinen liikuntaneuvonta ja sovellettu liikunta. Kolme järjestettyä Erätaukokeskustelua, teemoina Mielen Hyvinvointi, Sosiaaliturva ja Satamakulttuuri. -Kotoutuminen: Kielikahvila ja Meijän koulut maahan muuttaneille, (vapaaehtoiset ohjaajat). Vapaaehtoistyö tukihenkilönä/vertaistukihenkilönä/ ystävänä maahan muuttaneille.
2. Monipuoliset vaihtoehdot hyvän elämän mahdollistamiseksi	Monipuoliset liikunta, kulttuuri ja muiden harrastusmahdollisuuksien kehittäminen. Järjestösektorin tukeminen selkeämmäksi. Kuntalaisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kehittäminen ja tukeminen (liikunta, kulttuuri, ravitsemus).	Hyvinvointimessut järjestetty. Uusien hyvinvointitoimialan yritysten määrä. Yhdistysrahoituksen pankki on perustettu.	Hyvinvointi ja työllisyys Kaupunkikehitys Kulttuuripalvelut Liikuntapalvelut Järjestöt ja muut yhteistyötahot	Kulttuuripalvelut: Yksikkö järjestää omia tapahtumia sekä tukee kolmannen sektorin toimijoiden kulttuuritapahtumien järjestämistä avustuksin ja neuvoin. Kulttuurihyvinvointitoiminta tukee kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kumppanuustalo Viikari: mahdollistaa yhdistystoimintaa alueella. Hyvinvointi ja työllisyys: Avustukset kolmannelle sektorille. Liikuntapalvelut: Laaja liikuntapaikka verkosto. Liikuntapaikkarakentaminen mm. katajaisen kentän uusiminen ja kotkansaaren kuntoportaiden rakentaminen.
3. Kaikkien kuntalaisten ääni tulee kuuluksi	Osallistuvan budjetoinnin (Osbu:n) edelleen kehittäminen. Kaupungin tiedottamisen lisääminen eri kielillä. Kotisivujen tiedon oikeellisuuden ja tärkeyden huomioiminen (esim. autoliiton soveluksen lisäksi kartta, josta löytyy INVA pysäköintipaikat ja saavutettava majoittuminen).	Kuntalaiskyselyt ja palautteet on raportoitu kuntalaisille.	Kaikki kaupungin vastuualueet Cursor	Kulttuuripalvelut: Yksikkö järjestää säännöllisesti erilaisia osallistavia kuntalaiskohtaamisia sekä keskustelu- ja suunnittelutilaisuuksia (mm. Kulttuurihöpinät, Kulttuurifoorumi, kylätapahtumat). Suurtapahtumien yhteydessä tehdään kävijäkyselyitä. Tekniset palvelut: Kaupungin rakennuksiin on aloitettu esteettömyyskartoitukset, joiden avulla saavutettavuutta rakennuksissa pystytään parantamaan ja tietoa

	Kyläyhteisötoiminnan kehittäminen.			<p>saavutettavuudesta lisäämään mm. Kaupungin verkkosivuille.</p> <p>Hyvinvointi ja työllisyys: -Osallisuus: Monimuotoisen Kotkan kehittämisraadin toiminnan aloittaminen. Kylässä Kotkassa -toimintamallin mukaiset kylätapaamiset, (3 vuonna 2025).</p>
--	------------------------------------	--	--	--

TYÖIKÄISET

PAINOPISTE 2. Pito- ja vetovoimainen aikuisten kaupunki

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuutaho	Toteutuneet toimenpiteet
1. Laadukkaat liikunta- ja kulttuuripalvelut	<p>Panostetaan liikuntapaikkoihin ja liikuntaympäristöön. -Liikunnan olosuhteet kuntoon ja kaikkien saavutettavaksi, järjestyhteistyön tiivistäminen, ohjaus ja neuvonta. -E-palvelut Mahdollistetaan liikunnan harrastaminen kaikille.</p> <p>Panostetaan monipuoliseen kulttuuritarjontaan ja sen saavutettavuuteen (Kaikukortti).</p> <p>Kehitetään järjestyhteistyötä.</p>	<p>E-palvelut ovat käytössä Kaikukortti käytössä</p>	<p>Hyvinvointi ja työllisyys Kulttuuripalvelut Liikuntapalvelut</p>	<p>Kulttuuripalvelut: Kulttuurin vastuualueen yksiköiden laadukas toiminta tavoittaa toiminnallaan laajasti eri kuntalaisryhmiä ja yksilöitä. Kulttuurihyvinvointitoiminta täydentää ja lisää uusia palvelun muotoja.</p> <p>Hyvinvointi ja työllisyys: Työikäisten yksilö- ja ryhmämuotoinen liikuntaneuvonta ja sovellettu liikunta. Mahdollisuus Testausaseman palveluiden hyödyntämiseen. Kaupunki tukee Kumppanuustalo Viikarin toimintaa: yhdistyksillä mm. mahdollisuus käyttää pientä liikuntatila edullisesti erilaisille liikuntaryhmille.</p> <p>Liikuntapalvelut: Laaja liikuntapaikka verkosto. Liikuntapaikkarakentaminen mm. katajasten kentän uusiminen ja kotkansaaren kuntoportaiden rakentaminen.</p>
2. Monimuotoinen asuminen ja asuinympäristö	<p>Parannetaan vuokra-asuntotarjontaa, tonttitarjontaa ja panostetaan kaavoitukseen sekä puisto- ja asuinympäristöön koko Kotkan alueella.</p> <p>Lisätään asumisen yhteisöllisyyttä kehittämällä "korttelihenkisyyttä" yhteistyötahojen kanssa ja tarjoamalla yhteisiä tiloja osallisuuden edistämiseksi.</p> <p>Esteettömyyteen panostaminen, helppo kulkaisuus ja sujuvaa toimintaa kaikille.</p>	<p>Asuntopoliittiset linjaukset on luotu. Esteettömysohjelma on laadittu. Asuinalueensa olosuhteisiin tyytyväisten osuus.</p>	<p>Hyvinvointi ja työllisyys Kaupunkisuunnittelu Puistotoimi Tekniset palvelut Vammaisneuvosto</p>	<p>Yhdistystoiminnan tukeminen mm: Kohtaamispaikat ja yhteisöllinen ruokailu-toiminta, Viikari; yhdistystoiminnan mahdollistaminen. Esteettömyystöryhmän vaikuttamis- ja asiantuntijatyö. Kotkan kaupungin asumisneuvojan toiminta keskittyi erityisesti heikommassa asemassa olevien auttamiseen sosiaalisten palveluiden piiriin. Pyrkii ehkäisemään asunnottomuutta sekä yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa häättöjä.</p> <p>Kulttuuripalvelut: Kulttuuri ja taidesisällöt luovat omalta osaltaan viihtyisyyttä asuinympäristöön. Kulttuurinen kyläyhteistyö kehittää yhteisöllisyyttä.</p>

				<p>Tekniset palvelut: Puistokummitoimintaa kehitetään ja kuntalaisia aktivoidaan mukaan toimintaan. Erilaisten asiakastilaisuuksien järjestäminen ja Lumon ohjelman toteuttamisen jatkaminen.</p>
<p>3. Laadukkaat työllisyyspalvelut</p>	<p>Osaamis- ja koulutusyhteistyöhön panostaminen. Työllisyyspalveluihin panostaminen ja toimintaedellytysten luominen. Järjestöyhteistyöhön ja välityömarkkinoihin panostaminen. Kotkan kaupunki työnantajana: tuetaan monimuotoisia työsuhteita, palkataan matalalla kynnyksellä ja ennakkoluulottomuudella myös osatyökykyisiä, opiskelijoita ja harjoittelijoita, työpaikoista tiedotetaan monikanavaisesti.</p>	<p>Koulutustoimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö laadukkaiden työllisyyspalveluiden valmistelussa.</p> <p>Palvelusuunnitelman valmistelu.</p> <p>Etelä-Kymenlaakson työllisyysohjelman laatimisen aloittaminen.</p> <p>Työttömien määrä. Järjestöille myönnettyjen avustusten määrä. Anonyymi rekrytointi on kattavasti käytössä</p>	<p>Hyvinvointi ja työllisyys</p> <p>Järjestöt ja muut yhteistyötahot</p> <p>Henkilöstöpalvelut</p>	<p>Hyvinvointi ja työllisyys: Julkiset työvoimapalvelut käynnistyivät suunnitellusti koko Etelä-Kymenlaakson alueella. Kotkan kaupunki toimii vastuukuntana palveluiden järjestämisessä. Työllisyysohjelman laatiminen on viivästynyt Kotkan kaupungin strategia- ja ohjelmatyön vuoksi. Työllisyysohjelma tulee yhteensovittaa uuden kaupunkistrategian ja muiden työtä ohjaavien suunnitelmien ja dokumenttien kanssa. Yhteistyötä on tehty työllisyyden hoitoon liittyvien yhdistystoimijoiden kanssa, ja yhdistyksille on myönnetty sekä työllistämiseen kuntalisää, että toimintaan hyvinvointilautakunnan alaisia avustuksia.</p> <p>VIP-kortti pitkäaikaistyöttömien arkiliikunnan edistämiseen. (Yhteistyö liikuntapalvelut ja Kymen HVA)</p> <p>Kumppanuustalo Viikari: tarjoaa mahdollisuuden työkokeiluun</p>

TYÖIKÄISET

PAINOPISTE 3. Toimiva ja turvallinen elinympäristö

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuutaho	Toteutuneet toimenpiteet
<p>1. Toimivat ja turvalliset työskentely- ja harrastustilat, sekä esteettömät ja turvalliset puistot ja virkistysalueet</p>	<p>Puistojen kunnossapito ja resursointi. Kaupunkisuunnittelu, Hyten ja poliisiyhteistyön kehittäminen ja tiivistäminen hankkeissa, tutkimuksissa ja ennakoinnissa (tiedolla johtaminen). Kehitetään jalkautuvaa/etsivää työmuotoa yhteistyössä</p>	<p>Puistokummien määrä. Poliisien ja kaupungin johdon yhteistilaisuudet tarvittaessa. Esteettömyysohjelman laatiminen ja toimeenpano. Sisäilma-asioiden seuranta.</p>	<p>Hyvinvointi ja työllisyys Kaupungin johto Tekniset palvelut Vammaisneuvosto</p> <p>Poliisi</p>	<p>Puisto- ja lammaskummitoiminta (kummeja vuonna 2025: yhteensä n. 60 hlö).</p> <p>Esteettömyyskartoituksia jatkettiin vuoden 2025 aikana ja tehtiin 35. 28 kohteesta. Esteettömyyskorkauksia toteutetaan peruskorjauksen yhteydessä vuosittain budjetin sallimissa rajoissa.</p> <p>Kotkan kaupungin arjen turvallisuussuunnitelma valmis ja liitetään</p>

	<p>järjestöjen (hankkeet) ja hyvinvointialueen kanssa. Laadukas sisäilma ja kiinteistön hoito strategiseksi tavoitteeksi ja sisäilma-asiat julkisiksi. Kehitetään esteettömiä ulkoilualueita.</p>			<p>osaksi valtuustokauden 2026–2029 hyvinvointisuunnitelmaa.</p> <p>Kulttuuripalvelut: Arkiympäristöön kuuluvat taide-elämykset (veistospromenadi ym.) kannustavat kaupungilla liikkumiseen. Kaunis ympäristö tukee turvallisuuden tunteen syntymistä. Kulttuuripalvelut ja kirjasto tarjoavat edullisia ja turvallisia kulttuurin harrastamisen tiloja.</p>
<p>2. Eri perhetyyppien (esim. yksinhuoltajat) parempi huomioiminen päätöksenteossa ja toiminnassa</p>	<p>Kartoitetaan eri perhetyypit ja erityisesti yksinhuoltajaperheiden (yhden vanhemman talous) tilanne ja tarpeet sekä ohjataan varamummotoimintaan ja muihin olemassa oleviin toimiin. Harrastamisen Suomen malli. Avoimen päivähoidon edelleen kehittäminen.</p>	<p>Eri perhetyypit ja heille kohdennettuja palveluja tarjoavat on kartoitettu.</p>	<p>Hyvinvointi ja työllisyys Kulttuuripalvelut Liikuntapalvelut Nuorisopalvelut Opetustoimi Varhaiskasvatus</p>	<p>Harrastamisen Suomen mallin avulla tuetaan eri perhetyyppien harrastustoimintaa.</p> <p>Liikuntapalvelut: Vanhempainvapaalla sekä hoitopaalla olevat mukaan hinnaston alennuskategoriaan.</p> <p>Kulttuuripalvelut: Laivuri koordinoi Harrastamisen Suomen mallin kulttuurisältöjä. Yksikön toiminta on avointa ja maksutonta kaikenikäisille.</p> <p>Hyvinvointi ja työllisyys Kotoutuminen: Palveluohjaaja aloittanut syksyllä 2025, maahanmuuttajakotiäitien tavoittaminen palveluiden piiriin.</p>
<p>3. Oikeus turvalliseen elämään</p>	<p>Kaupungin omissa tarjoiluissa huomioidaan alkoholiton laadukas vaihtoehto sekä nostetaan esille valtakunnalliset kampanjat (esim. Tipaton tammikuu). Aikuisten ohjaamo työllisyyspalveluiden alle. Turvataan selkokieliiset ja esteettömät palvelut kaikille. Vahvistetaan hankesäämistä ja tutkimuksellista työtä kaikilla toimialoilla.</p>	<p>Valtakunnalliset kampanjat näkyvät kaupungin verkkosivuilla ja somessa. Hyte mukana vähintään yhden asuinalueen suunnittelussa.</p>	<p>Kaikki kaupungin vastuualueet</p>	<p>Toiminnallisessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelmassa Turvallisemman tilan periaatteet tuodaan kaupunkiorganisaatioon. Turvallisuus, valmius ja varautumisteemainen Kylässä Kotkassa -ilta järjestettiin kuntalaisille 2025.</p> <p>Kaupunkikehitys: Kaupungin tarjoiluissa alkoholittomat vaihtoehdot käytössä.</p> <p>Hyvinvointi ja työllisyys: Aikuisten Ohjaamo-toimintaa ei ole.</p>
<p>4. Kestävää kehitystä ja hyvinvointia lisäävään arki-liikkumiseen kannustava turvallinen kaupunkiympäristö</p>	<p>Kts. Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet, painopiste 2, tavoite 1.</p>		<p>Kaupunkisuunnittelu</p>	<p>Kulttuuripalvelut: Arkiympäristöön kuuluvat taide-elämykset (veistospromenadi ym.) kannustavat kaupungilla liikkumiseen. Kaunis ympäristö tukee turvallisuuden tunteen syntymistä.</p>

IKÄÄNTYNEET

PAINOPISTE 1. Toimintakykyiset ja aktiiviset ikäihmiset

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuutaho	Toteutuneet toimenpiteet
<p>1. Kokonaisvaltaisesti hyvinvointaiset ikäihmiset</p>	<p>Liikunnallisen elämäntavan edistämien (matalan kynnyksen liikuntapalvelut, liikunnanohjaus). Harrastus- ja virike-toiminnan kehittäminen. Testausaseman hyödyntäminen.</p>	<p>E-palvelu käytössä. Liikunnan harrastaminen. Testausaseman käyttäjämäärät ko. ikäryhmällä. (Sairastavuusindeksi) / Kansallinen terveysindeksi.</p>	<p>Hyvinvointi ja työllisyys Kulttuuripalvelut Liikuntapalvelut</p> <p>Järjestöt ja muut yhteistyötahot</p>	<p>Kulttuuripalvelut: Monet ilmaiset tapahtumat, Kai-kukortti, Kulttuurilähete-toiminta sekä kylätapahtumat ym. ovat saatavutettavia ja osallisuutta tukevia lisäen sosiaalista hyvinvointia. Yksikkö järjestää omia tapahtumia sekä tukee kolmannen sektorin toimijoiden kulttuuritapahtumien järjestämistä avustuksin ja neuvoin. Kulttuurihyvinvointitoiminta tukee kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia.</p> <p>Hyvinvointi ja työllisyys: Hyvinvointiliikunta: yhteistyö kansanterveys- ja potilasjärjestöjen kanssa. Yksilö- ja ryhmämuotoinen liikuntaneuvonta ja sovellettu liikunta, liikuntaneuvontainfot ja liikuntatapahtumat. Avoin kesätoimintana ulkoliikuntaa koko kaupungin alueella mm. puistojumput. Liikuntalähete yhteistyössä HVA:n kanssa (lähetteen kautta ohjautuu runsaasti asiakkaita kaikissa ikäluokissa). Mahdollisuus Testausaseman palveluiden hyödyntämiseen. Myös ikääntyneet yhteistyöryhmä edistää ikääntyneiden osallisuutta ja aktiivista kansalaisuutta.</p> <p>Liikuntapalvelut: Kotkan kuntospolku -hanke on tarjonnut erilaisia maksuttomia matalankynnyksen lajikoeluita yhteistyössä paikallisten seurojen, yhdistysten ja yritysten kanssa kuntalaisille. Monipuoliset liikuntaryhmät.</p> <p>Kaupunki tukee Kumppanuustalo Viikarin toimintaa Kumppanuustalo Viikari: tarjoaa edullisia tiloja harrastus- ja virike-toimintaan. Tiloissa järjestetään myös kaikille avointa ja maksutonta pienryhmätoimintaa.</p>

<p>2. Mahdollisimman pitkä oma-toimisuus</p>	<p>Vahvistetaan aktivoivaa otetta palveluiden tarjoamiseen. Kävelykyvyn ylläpito. Katujen hyvä kunnonssapito. Tuki ja apu sähköisten palvelujen käytössä. Ikääntyneiden huomioiminen voimavarana yritysten palvelujen käyttäjinä.</p>	<p>Koti- ja vapaa-ajan tapa- turmien määrä. Kaatumiset Esteitä ja huolia sähköisten palvelujen käytössä.</p>	<p>Hyvinvointi ja työllisyys Tekniset palvelut</p> <p>Järjestöt ja muut yhteistyötahot Kymenlaakson hyvinvointialue</p>	<p>Järjestöt tarjoavat digiopastusta osana DigitukiKotka –verkostoa.</p> <p>Kirjastokurii-riipalvelut: käyttäjät 2025: 14 asiakasta (toimii vapaaehtoisten voimin).</p> <p>Kulttuuripalvelut: Kaikki yksikön toiminta on matalan kynnyksen terveysttä ja hyvinvointia tukevaa. Mm Kaikukortti, Kulttuurikulma ja Kulttuurilähete tukevat omatoimisuutta ja aktiivisuutta.</p> <p>Hyvinvointi ja työllisyys: Hyvinvointiliikunta: Yhteistyö Kymen HVA:n Kaatumisseulan kanssa, ohjaus kunnan liikuntaryhmiin, liikuntaneuvojan vastaanotolle tai ryhmätoimintaan.</p> <p>Tekniset palvelut: Katujen kunnossapidosta huolehditaan kuntoluokitusten mukaisesti.</p>
<p>3. Aktiivinen ja yhteisöllinen ote</p>	<p>Vapaaehtoistoiminnan tukeminen ja sosiaalisten verkostojen ylläpito. Kaveritoiminnan kehittäminen yhdessä yhteistyötahojen kanssa. Kulttuuripalveluiden kehittäminen ja niiden mahdollistaminen kaikille. Kohtaamispaikkojen ja paikkatarjonnan kehittäminen. Julkiseen liikenteeseen panostaminen (esim. edulliset tai ilmaiset bussiliput).</p>	<p>Yksinäisyys. Kulttuurikaveritoiminta käynnistetty. Kulttuuripalvelujen saatavuus. Kaikukortti käytössä. Joukkoliikenteen taksojen tarkistus. Liikuntalähete Kulttuurilähete</p>	<p>Hyvinvointi ja työllisyys Kaupunkisuunnittelu Kulttuuripalvelut</p> <p>Järjestöt ja muut yhteistyötahot</p>	<p>Kulttuuripalvelut: Kaikukortti ja Kulttuurilähete-toiminta ovat käytössä, Kulttuurikulma-toiminta alkoi syksyllä 2025. Osana kulttuurihyvinvointipalveluja jaetaan laajasti tietoa saatavilla olevista kulttuurisisällöistä ja –palveluista.</p> <p>Kumppanuustalo Viikari: kaikille avoin kohtaamispaikka sekä yhdistystoiminnan- ja kansalaisaktiivisuuden keskus. Kävijämäärä vuonna 2025: ylitti 21 000 asiakasta. Avustettu joukkoliikennekyselystä tiedottamisessa ja jakamisessa alueen asukkaille.</p> <p>Hyvinvointi ja työllisyys: -Osallisuus: Osallisuuskoordinaattori toimii järjestöyhteistyön kehittäjänä. Valikko-verkosto vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen. -Hyvinvointiliikunta: Liikuntalähete Kymen HVA-yhteistyönä käytössä. -Kotoutuminen: Koskenrinne ry:n Kotona täälläkin -toiminta tukee ikääntyvien (55+) maahan muuttaneiden hyvinvointia ja osallisuutta järjestämällä heille kerho- ja virkistystoimintaa.</p>

IKÄÄNTYNEET

PAINOPISTE 2. Päihtetön ja turvallinen elämä

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuutaho	Toteutuneet toimenpiteet
1. Päihdehaittoista tietoiset ikäihmiset ml. peliriippuvuus (haittavaikutukset ja tunnistaminen)	Kehitetään ikäihmisille suunnattua päihdetyötä (puheeksioton kortit ja mallit käyttöön). Eläkkeelle jäämisen nivelvaiheeseen kohdennettu elämäntapaohjaus: yhteistyön lisääminen työnantajien kanssa tässä ikäryhmässä. Peliriippuvuudesta puhuminen. Päihdeasiat esille tapahtumissa.	Puheeksioton kortit laajalti käytössä. Alkoholin käyttö (Audit) Päihdeasiat nostettu esille tapahtumissa.	Hyvinvointi ja työllisyys Järjestöt ja muut yhteistyötahot (Yhteispeleillä hanke) Kymenlaakson hyvinvointialue	Hyvinvointi ja työllisyys: Ikäihmisten neuvoston edustus Kotkan kaupungin monialaisen ehkäisevän päihdetyön työryhmässä sekä Kymenlaakson hyvinvointialueen vanhusneuvostossa. Kirjastoluento 24.4.2025: Ikääntyminen, alkoholi ja lääkkeet. Ehkäisevä päihde ja mielenterveysyhteistyö: Puheeksioton kortit päivitetty ja käytössä. Riskipelaamisen säännöllinen seuranta. Kumppanuustalo Viikari: puheeksioton kortit käytössä. Ehyt ry:n päihde- ja riippuvuusasioista tiedottaminen ilmoitustauluilla.
2. Lisääntyvä yhteisöllisyys	Kehitetään monimuotoista yhteisöasumista ikäihmisille (ikäihmisten opiskelijat-asunnot). Haastetaan järjestöt mukaan yhteisöllisyyden kehittämiseen: avustusten kohdentaminen. Lyhytaikaisen perhehoidon kehittäminen yhteistyössä hyvinvointialue, järjestöt ja kaupunki. Monisukupolvisten asuntojen asuntotuotannon kehittäminen. Kiinnitetään huomiota esteettömyyteen ja katujen turvallisuuteen.	Avustusten kriteerit kohdennettu. Asuntopoliittinen ohjelma on olemassa. Esteettömyysohjelma on laadittu. Lyhytaikaisen perhehoidon koulutuksen käyneiden määrä.	Hyvinvointi ja työllisyys Kaupunkisuunnittelu Tekniset palvelut Järjestöt ja muut yhteistyötahot Kotkan asunnot Oy Sisäisen turvallisuuden vira nomaiset	Kulttuuripalvelut: Kylä- ja vanhempainyhdistysten kanssa toteutetut tapahtumat, kuntalaistapaamiset ja -keskustelut. Tekniset palvelut: Katuympäristön esteettömyyden eteen tehdään yksittäisiä toimenpiteitä määrärahojen puitteissa ja saneeraushankkeissa kadut rakennetaan esteettömiksi. Kumppanuustalo Viikari: kaikille avoin kohtaamispaikka. Kaikille avoimet ja maksuttomat yhteisölliset aamukahvit 1xkk. Hyvinvointi ja työllisyys: Esteettömyystyöryhmä kokoontuu säännöllisesti, tekee aloitteita ja kannanottoja liittyen kaupungin esteettömyyteen. Esteetön Kotka -tapahtuma 2025 Karhulan torilla Yhdistystreffien yhteydessä.
3. Turvallinen ja mielekäs kotona-asuminen	Otetaan Ekamin demokodit käyttöön Kotkassa. Haetaan aktiivisesti mukaan ARA:n ikäihmisten asumista kehittäviin hankkeisiin.	Asuntopoliittinen ohjelma on olemassa.	Hyvinvointi ja työllisyys Kaupunkisuunnittelu ARA EKAMI	Kotkan kaupungin asumisneuvontaa tarjoaa ohjausta ja apua asumiseen liittyvissä tilanteissa. Kotkan Asunnottomuusohjelma 2023–2027 Omaan kotiin Kotkassa. Ohjelman toimenpiteet sisältävät monia keinoja

	Markkinoidaan/annetaan ohjausta yksityisille ikäihmisille ARA:n mahdollisuuksista hakea erilaista tukea yksinasumisen turvallisuuteen. Asuntopolitiikan päivittäminen.			<p>asunnottomuuden torjuntaan.</p> <p>Kotkan Asunnot tuottaa omille asukkaille asumisneuvontapalvelua, johon on sisällytetty myös yksinasuvien turvallisuuteen liittyvää ohjausta.</p> <p>Kotkan hyvinvointi- ja turvallisuus-suunnitelma 2026–2029 on laadittu ja viety loppuvuodesta 2025 päätöksentekoon.</p> <p>Asuntopoliittista ohjelmaa ei ole.</p>
--	--	--	--	--

IKÄÄNTYNEET

PAINOPISTE 3. Merkityksellinen elämä ja yhteisöllinen elinympäristö

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuutaho	Toteutuneet toimenpiteet
1. Vähenevä yksinäisyys tukee merkityksellistä elämää	Yhteisöllinen asuminen ja monimuotoiset asumismahdollisuudet. Matalan kynnyksen kohtaamispaikkojen kehittäminen. Etsivä vanhustyö, saattaen -toiminta.	Yli 65-vuotiaiden yksinäisyys Yksinasuminen	Hyvinvointi ja työllisyys Kaupunkisuunnittelu Kirjastotoimi Yhdistykset ja muut toimijat	<p>Hyvinvointi ja työllisyys: Järjestetty yhteisöllisyyttä ja osallisuutta lisääviä tapahtumia useita vuoden aikana. Osallistuttu erilaisien teemaviikkojen tapahtumajärjestelyihin yhteistyöverkostojen kanssa, esim. Valikko, Hyvän Mielen Ryhmä. Kaikukorttitoiminta yhteistyössä Kulttuuripalvelujen kanssa. Asumisneuvojan palvelut (kaupungin asumisneuvoja aloittanut 05/2024).</p> <p>Kaupunki tukee mm. Kumppanuustalo Viikarin, kodintalon ja korttelikotien toimintaa. käyttäjähdistyksillä paljon ikääntyneiden yksinäisyyttä vähentävää toimintaa, mm. eläkeläisyhdistysten toiminta sekä muiden kolmannen sektorin järjestämänä hanketoimintana.</p> <p>Kulttuuripalvelut: Kulttuurihyvinvointitoiminta (mm Kulttuurilähete, Kulttuurikulma ym.). Avoinmet ilmaiset kulttuuritapahtumat ja -tilaisuudet.</p>
2. Saavutettavat palvelut ja toiminnot	Sähköisten palvelujen digituki. / Monipuolisen digituen kehittäminen Palvelut helppoja ja saavutettavia	Esteitä ja huolia sähköisten palvelujen käytössä. Digitukiverkoston toimijoiden määrä ja Digituen palveluiden käyttömäärä.	Asiakaspalvelupiste Ruori Kaupunkisuunnittelu Kirjastotoimi Tekniset palvelut	<p>Järjestöt tarjoavat digiopastusta osana DigitukiKotka –verkostoa.</p> <p>Kumppanuustalo Viikarilla toimii Kotkan Korttelikotiyhdistyksen tarjoama maksuton digituki palvelu.</p>

	(selkeät palvelu- lut, selkokieli, tarjo- taan palveluja myös paperiversiona). Joukkoliikenteen ke- hittäminen (palvelu- linjat, kutsutaksit).	Vähittäiskaupan saata- vuus.	Hallintoyksikkö, di- gipalvelut. Digitukea tarjoavat toimijat Digituki Kotka -ver- kosto	V. 2025 maksutonta digitukea on annettu ikäihmisille kotona, Viika- rissa ja korttelikodeissa 1797 ker- taa. Kulttuuripalvelut: Laaja kaikille avoin matalan kyn- nyksen toiminta keskustassa ja ky- lillä.
3. Virikkeellinen elämä	Aktiivinen järjestö- ja vapaaehtoistoiminta. Monipuoliset lii- kunta- ja harrastus- mahdollisuudet. Omaahtoinen arkilii- kunta ja matalankyn- nyksen liikunta. Selvitetään mahdolli- suudet työllistettä- vien toimimiseen ikäihmisten apuna.	Ikäihmisten osallistumi- nen järjestö- ja vapaaeh- toistoimintaan. Liian vähän liikkuvien osuus yli 65-vuotiaista.	Hyvinvointi ja työllis- yys Kulttuuripalvelut Kirjastotoimi Järjestöt, yhdistyk- set, liikuntaseurat Kumppanuustalo Viikari Merikeskus Vellamo Oppilaitokset	Kulttuuripalvelut: Laaja kaikille avoin matalan kyn- nyksen toiminta keskustassa ja ky- lillä. Laaja yhteistyö kolmannen sektorin toimijoiden sekä kaupun- gin muiden vastualueiden kanssa erilaisten toimien ideoimisessa ja järjestämisessä. Kirjastotoiminta ikäihmisille. (li- säksi mm. kirjastokuriiri palvelut 14 asiakasta 2025). Liikuntapalvelut: Kotkan kuntopolku -hanke on tar- jonnut erilaisia maksuttomia ma- talankynnyksen lajikoikeiluita yhe- teistyössä paikallisten seurojen, yhdistysten ja yritysten kanssa kuntalaisille. Kumppanuustalo Viikari: talossa kokoontuu paljon eläkeläisyhdisty- ksiksi, jotka tarjoavat jäsenilleen virkistystoimintaa, harrastusryh- miä, retkiä ja tapahtumia. Yhdis- tysten kautta mahdollista tehdä monenlaista vapaaehtoistyötä. Kaupunki tukee järjestöyhteis- työtä mm. eläkeläisyhdistykset järjestävät paljon retkiä, erilaisia kerhoja ja liikuntaryhmiä. Myös ikäntyneille maahanmuuttajille järjestetään Kotona täälläkin-va- kiintuneen yhdistyshankkeen kautta toimintaa. Hyvinvointi ja työllisyys: Puistojumpat Vanhusten viikon pääjuhla. 70-vuotiaiden hyvinvointitapa- tuma. Vapaaehtoisten Piknik. Mielessä tuulee verkosto. Kaupungin toimielimen, Ikäihmis- ten neuvoston toiminta.
4. Kestävää kehi- tystä ja	Kts. Lapset, varhais- nuoret ja		Kaupunkisuunnittelu	Esteettömyystyöryhmä kokoontuu säännöllisesti.

hyvinvointia lisäävään liikku- miseen kannus- tava turvallinen kaupunkiympä- ristö.	lapsiperheet, paino- piste 2, tavoite 1.			Kotkan liikenneturvallisuustyö- ryhmä kokoontuu säännöllisesti.
---	---	--	--	--

6.4 Kaikki ikäluokat toteutuneet toimenpiteet

VUONNA 2025 TOTEUTETTUJA TOIMENPITEITÄ KOTKASSA

Kaikukortti 2025

Kaikukortin avulla edistetään mm. Kotka 2035 kaupunkistrategian tavoitteita Tuemme osallistavaa kaupunkikulttuuria sekä panostamme yhteisöllisyyteen ja ehkäisemme alueellista eriarvoistumista koko kaupungin alueella, jotta kaikilla kaupunkilaisilla on tasavertaiset mahdollisuudet osallistua ja viihtyä kotikaupungissaan. Vuoden 2022 syyskuussa käyttöön otettu ja vuonna 2024 vakinaistettu Kaikukorttitoiminta jatkui. Jakajatahoihin tuli vuoden 2025 aikana muutoksia: Kymenlaakson hyvinvointialue jäi pois (22.1.2025), mutta tilalle tuli uusina jakajatahoina Palvelutaloyhdistys KOSKENRINNE ry (4.1.2025), Silmut ry (4.1.2025) ja Raittiuden Ystävät Ry / Kohtaamisten keittiö (28.2.2025). Lisäksi kaikukorttikohteista jäi pois Karhulan työväen-
näyttämö (21.2.2025). Muutosten myötä päivitettiin myös Kaikukorttiesite.

Kaikukorttikohteet vuoden 2025 lopussa: Kotkan Kaupunginteatteri, Ymi Sinfonietta, Maretarium, Kotka Jazz Ry, Satama Areena, Merikeskus Vellamo Kymenlaakson museo ja Suomen merimuseo. Urheilukohteet: Peli-Karhut, FC KTP, KTP Basket, HK Titaanit ry.

Jakajatahot, eli Kaikukorttia myöntävät tahot vuonna 2025: Ekami Rannikkopajat / Etsivä nuorisotyö, Kaakois-Suomen sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry (Kakspsy), Kotkan kaupunki, hyvinvoinnin ja työllisyyden vastualue, Ohjaamo Kotka, Kotka-Kymin seurakunta, MIELI Kotkan seudun mielenterveys ry, Sotek-säätiö, Palvelutaloyhdistys KOSKENRINNE ry (4.1.2025 alkaen), Silmut ry (4.1.2025 alkaen), Raittiuden Ystävät Ry / Kohtaamisten keittiö (28.2.2025 alkaen).

Kaikukortin jakaja- sekä kulttuuri- ja liikuntatahoille toteutettiin kaksi verkostotapaamistilaisuutta (20.3.2025 ja 15.10.2025) Merikeskus Vellamossa. Uusia Kaikukortteja rekisteröitiin 01–12/2025 välisenä aikana 753 kpl. Voimassa olevia kortteja 1726 kpl (tilanne 17.12.2025, muuttuu päivittäin). Kaikukortti on voimassa vuoden kerrallaan myöntämispäivästä lukien.

Kaikukannan uusi versio 2.0 otettiin käyttöön 29.1.2025, minkä yhteydessä Kaikukantaan tuli runsaasti uusia ominaisuuksia, esimerkiksi pahvisen Kaikukortin rinnalle tuli 27.2.2025 mobiili-Kaikukortti. Vaikuttavuuden mittaamiseksi Kaikukantaan tuli kortin jakamisen yhteydessä kysymys: kokemus omasta hyvinvoinnista. Uudistukseen liittyi useita kohdennettuja koulutuksia niin Kotkan kaupungin vastuuhenkilöille, kuin jakaja- ja kulttuuritahoille.

Mielessä tuulee viikko 23.8.- 31.8.2025

Mielessä Tuulee -viikko tarjosi matalan kynnyksen tapahtumia ja toimintaa ympäri Kotkaa kotkalaisten järjestöjen ja yhteisöjen tuottamana. Toiminnan tavoitteena on vuosittain tukea kaikkien kotkalaisten mielen hyvinvointia. Vuonna 2025 järjestettiin 15 erilaista tapahtumaa, joihin osallistui satoja eri ikäisiä kotkalaisia.

Hyvinvointiliikunta, liikuntaneuvonta ja sovellettu liikunta 2025

Toiminta kohdistuu kaikenikäisiin kotkalaisiin, jotka liikkuvat terveytensä kannalta liian vähän tai eivät lainkaan. Liikuntaläheteitä saapuu Kymenlaakson hyvinvointialueelta, ja lisäksi yksittäiset kuntalaiset voivat olla suoraan yhteydessä liikuntaneuvojaan. Liikuntaneuvojat tarjoavat neuvontaa ja ohjausta sekä yksilöille että ryhmille. Vuonna 2025 Kymenlaakson hyvinvointialueelta saapui yhteensä 500 liikuntalähetettä (keskimääräinen ikä 35,8 vuotta; miehiä 38 % ja naisia 62 %). Lisäksi toimintaan kuuluu erilaisten liikunnallisten tapahtumien, luentojen ja Pop-up -liikuntaryhmien järjestäminen ja niihin osallistuminen.

Vuoden 2025 aikana järjestettiin viikoittain monipuolisia kohdennettuja liikuntaryhmiä. Kesäkaudella avoimia jumppia toteutettiin piha- ja puistoalueilla. Liikuntaneuvojat ja -koordinaattori pitivät vuoden aikana myös useita luentoja sekä järjestivät yksittäisiä liikuntatunteja.

Erytisliikuntakortteja myönnetään lautakunnan hyväksymien kriteerien mukaisesti. Vuonna 2025 kortteja myönnettiin yhteensä 570 kappaletta.

Testausasema 2025

Vuonna 2025 Testausasemalla asioi yhteensä 383 asiakasta. Yksittäisiä testejä tehtiin vuoden aikana 431 kappaletta. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuoteen verrattuna 15 %. Sekä kävijä- että testimäärät ovat olleet kasvussa kolmen viime vuoden ajan, mikä kertoo Testausaseman tunnettuuden lisääntymisestä. Palveluita hyödyntävät eri ikäiset asiakkaat, ja kävijöiden ikähaarukka on ollut 13–80 vuotta.

Testausaseman asiakkaat ovat pääosin lähialueilta, mutta kuntotesteihin tullaan Kotkaan myös muilta paikkakunnilta. Yksittäiset kävijät ovat tyypillisesti liikunnan aloittajia, aktiivisia kuntoilijoita, omasta hyvinvoinnistaan kiinnostuneita sekä alueen urheilijoita. Testausten painopisteenä ovat olleet erityisesti kestävyyskuntoa mittaavat testit sekä kehonkoostumusmittaukset.

Testausaseman toiminta on auttanut asiakkaita, joilla on havaittu selkeää yllirasittumista ja joiden työkyky on joko heikentynyt tai hetkellisesti menetetty yllirasituksesta johtuen. Lisäksi painokevennetyn harjoittelun ja liikkumisen mahdollisuutta liikuntarajoitteisille on jatkettu. Tämä on ollut erityisen arvokasta talvikausina, jolloin liukkaus ja haastavat sääolosuhteet vaikeuttavat liikkumista ja voivat johtaa siihen, että arjen aktiivisuus vähenee merkittävästi.

Toimenpiteitä kuntalaisten osallisuuden edistämiseen 2025

Kotkassa on keskitytty kuntalaisten osallisuuden tukemiseen verkostoyhteistyön avulla. Vuonna 2025 toteutettiin verkostomaisesti useita tapahtumia, kuten Yhdistystreffit ja Esteetön Kotka -päivä, Vapaaehtoisten piknik ja vanhustenviikon päätapahtuma. Lisäksi Osbun myötä ulkoilutapahtuma Siikakosken Arboretumilla. Kylässä Kotkassa –toteutettiin kolme kertaa.

Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelma: hyväksyttiin valtuustossa tammikuussa 2025 ja toimien toteuttaminen aloitettiin. Ensimmäisen vuoden painopisteenä oli lisätä tietoisuutta Turvallisemman tilan periaatteista kaupungin toiminnassa ja varmistaa toimien toteuttamisen aloittaminen.

Osallisuusohjelma: Kevään 2025 aikana valmistui Kotkan kaupungin osallisuusohjelma 2025–2029 ja lähti päätöksentekoon. Se hyväksyttiin valtuustossa 8.12.2025.

Erätaukokeskustelut: Osallisuuden edistämisen toimenpiteenä on lähdetty mukaan Ylen ja Erätaukosäätiön Hyvin Sanottu -hankkeeseen. Hankkeen myötä Kotkassa on edistetty hyvää ja tasavertaista keskustelukulttuuria mm. dialogisin menetelmin ja Erätaukokeskusteluihin. Vuoden 2025 aikana järjestettiin neljä dialogia

teemoina: Satamakulttuuri, Mielen voimavarat, Sosiaaliturva ja Nuorten tulevaisuus muuttuvassa maailmassa.

Monimuotoisen Kotkan kehittämisaikataulu: aloitti toimintansa syksyllä 2025. Raadin toiminnan taustalla on pyrkimys ymmärtää paremmin, keskittyä kuulemaan ja saada tietoa erilaisten kuntalaisten näkökulmasta kotkalaiseen arkeen.

Vammaispoliittinen ohjelma: toimenpiteineen täydentää osallisuustyötä ja sen toimenpiteitä tullaan edistämään osana osallisuusohjelmatyötä.

Kylässä Kotkassa -toimintamallia hyödynnettiin erilaisissa alueellisissa tapahtumissa, kuten kulttuuriteemaisessa kylätapaamisessa Jäppilässä, hyvinvointiaiheisessa tilaisuudessa Karhuvuoressa sekä turvallisuuteen, valmiuteen ja varautumiseen keskittyneessä kyläillassa Pihkoossa.

Kotkan Digitukiverkosto: työskentelee digisyrjäytymisen ehkäisemiseksi ja digiturvallisuuden edistämiseksi.

Hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualueelta haettavat avustukset 2025

Hyvinvointilautakunta myönsi 13.5.2025 talousarvioon budjetoituja hyvinvointiavustuksia 30 yhdistykselle yhteensä 49640,00 euroa- Kotoutumisen tukemisen avustuksia myönnettiin 10 yhdistykselle yhteensä 42000,00 euroa.

Vuonna 2025 kaupunki työllisti yhteensä 41 eri henkilöä, palkkatukea ei enää myönnetä.

Kuntalisää myönnettiin neljälle yhdistykselle yhteensä kuuden työntekijän palkkaamiseksi ja kuudelle yritykselle yhteensä yhdeksän työntekijän palkkaamiseksi, myönnetty määrä kaikki yhteensä 37 100.

Työllistämisen palvelukokeiluihin myönnettiin 25 000 euroa kahdelle eri yhdistykselle.

Vuonna 2025 jaettiin 320 euron arvoisia kesätyöseteleitä 120 kpl.

Hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualueelta voi hakea myös syrjäytymisen ehkäisyyn ja yleishyödyllisille yhdistyksille kiinteistöveron kattamiseen myönnettäviä avustuksia ympäri vuoden. Syrjäytymisen ehkäisy on hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämistä kuntalaisen arjessa. Avustusta voi hakea kotkalainen yksityishenkilö tai kotkalainen yhdistys. Avustuksella voidaan esim. tukea harrastustoimintaa, osallistua koulutuskustannuksiin, tukea terapiakustannusten omavastuuosuutta, osallistua harrastuskustannuksiin yms. Vuonna 2025 käsiteltiin 21 hakemusta ja avustusta myönnettiin yhdistyksille n. 36000,00 euroa ja yksityishenkilöille n. 2000,00 euroa. Lisäksi tuettiin kotkalaisia kutsuntoihin osallistuneita 10 kerran uimahallirannekkeilla ja kuntorannekepilotoinnissa työttömiä uimahalli- ja kuntosalirannekkeilla yhteensä n. 1500,00 euroa.

Vanhustenhuoltoon osoitetuista jäämistövaroista avustusta voivat hakea ensisijaisesti kotkalaiset yhdistykset, jotka järjestävät toimintaa ikäihmisille. Avustusta voidaan myöntää vuokra-avustuksena tai yhteisölliseen tekemiseen. Vuonna 2025 vanhustenhuollon jäämistövaroista käsiteltiin 19 hakemusta ja myönnettiin avustusta ikäihmisten virkistystoimintaan, kuten retkiin ja harrastustoimintaan n. 16000,00 euroa ja tilavuokriin n. 32000,00 euroa.

6.5 Ikäryhmittäisissä taulukoissa esiintyvien toimenpiteiden sisältötietoja

VIP-kortti (Virkeyttä ja Iloa Päivään)

Pitkäaikaistyöttömien arkiliikunnan edistämiseen. Kortilla tarjottiin mahdollisuus maksuttomiin viikoittaisiin uimahallikäynteihin Kotkan kaupungin uimahalleissa. Yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneille, pitkäaikaistyöttömille, jotka ovat Kymen HVA:n Monialaisen työelämäpalvelun asiakkuudessa tai sen piirissä. Kortti myönnettiin Kymen HVA:n Monialaisesta työelämäpalveluista. Tavoitteena pitkäaikaistyöttömien kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin sekä psyykkisen ja fyysisen toimintakyvyn lisääminen. VIP-kortilla pääsee käyttämään uimahallien ja niiden kuntosalien palveluita. Vuonna 2025 VIP-kortteja jaettiin yhteensä 456 kpl ja käyntikertoja uimahalleilla kertyi yhteensä 3164.

Harrastamisen Suomen malli Kotkassa

Päätavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen. Suomen mallin harrastusryhmät tarjoavat oppilaiden toiveisiin perustuvaa maksutonta harrastustoimintaa koulupäivän yhteydessä omalla koululla tai sen läheisyydessä. Harrastusten ohjaajina toimivat eri lajien ja toimintamuotojen ammattilaiset. Kerhojen ohjaajina toimii paikallisia toimijoita esimerkiksi paikallisista yhdistyksistä, seuroista ja yrityksistä. Harrastustoimintaa järjestetään perusopetuksen vuosiluokkien 1.–9. oppilaille.

Lisää liikettä – liikuntaneuvontaa perheille -hanke 2025

Hyvinvoinnin ja työllisyyden vastuualueen toteuttaman Lisää liikettä – liikuntaneuvontaa perheille -hankkeen tavoitteena on tunnistaa ja tavoittaa aiempaa tehokkaammin ne lapset ja perheet, jotka liikkuvat vähän tai eivät lainkaan. Näille perheille tarjottiin maksutonta liikuntaneuvontaa, joka tuki heidän hyvinvointiaan ja kannusti arjen aktiivisuuden lisäämiseen. Hankkeessa jalkautettiin liikuntaneuvonnan prosessia sekä kehitettiin ja otettiin käyttöön materiaaleja, jotka tukivat liikkumisen ja hyvinvoinnin puheeksi ottamista. Toimintaa toteutettiin tiiviissä yhteistyössä Kymenlaakson hyvinvointialueen, varhaiskasvatuksen sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Perheiden liikuntaneuvontaa tehtiin näkyväksi järjestämällä yhteisiä tapahtumia, koulutuksia ja puheenvuoroja sekä toteutettiin ohjauskäyntejä. Näin varmistettiin, että tieto palvelusta tavoitti perheet monikanavaisesti ja tuki heitä kohti liikunnallisempaa arkea.

Puistokummitoiminta

Vuonna 2022 käynnistynyt Puistokummitoiminta jatkui. Puistokummitoiminta on Kotkan kaupungin organisoimaa vapaaehtoistoimintaa, jota toteutetaan kaikilla kaupungin omistamilla viheralueilla, kuten puistoissa, uimarannoilla, koirapuistoissa ja leikkipuistoissa. Puistokummitoiminnan avulla asukkaat saavat mahdollisuuden vaikuttaa oman lähiympäristönsä viihtyisyyteen ja ympäristöstä huolehtimiseen samalla kun ulkoilee ja liikkuu. Puistokummit voivat osallistua toimintaan sekä itsenäisesti että ohjatusti, esimerkiksi keräämällä roskia tai kitkemällä vieraslajeja. Vuonna 2025 puistokummeja oli yhteensä 60.

Unicef Lapsiystävällinen kunta: Kotkalle myönnettiin Unicefin Lapsiystävällinen kunta -tunnustus vuoden 2025 alussa. Lapsiystävällinen kunta pitää huolta lasten ja nuorten osallisuudesta ja arvioi päätöksentekoa ja asioiden valmistelua lasten näkökulmasta. Lapsivaikutusten arvioinnin (LAVA) ohjeistus otettiin pilottikäyttöön vuoden 2025 alussa ja toimintamallia jalkautettiin ja testattiin aktiivisesti.

Kotkan Kuntopolku -hanke:

on Kotkan kaupungin liikuntapalveluiden toteuttama matalan kynnyksen liikuntahanke, joka tarjoaa maksuttomia ja kaikille avoimia liikuntakokeiluja. Hanke on kolmivuotinen ja sen viimeinen toimintakausi päättyy 28.2.2026.

6.6 Vaikuttavuus

Toteutettujen toimenpiteiden vaikuttavuus

HYVINVOINTIRAPORTTI 2025 VAHVUUDET JA HAASTEET KAIKKI IKÄRYHMÄT

Vahvuudet:

- Kestävä kehitys ja digitalisaation hyödyntäminen.
- Toimiva yhteistyö eri toimijoiden välillä.
- Aiempaa parempi tiedonkulku eri toimialojen välillä - vältetään päällekkäisyyksiä ja käytetään resursseja tehokkaasti.
- Uusien näkökulmien ja ideoiden hyödyntäminen.
- Monipuolinen ja vahvistunut osallisuustyö.
- Hyvinvointiin ja elinvoimaan panostaminen.

Haasteet:

- Väestörakenne (ikäntyneiden suuri osuus).
- Lapsiperheköyhyys.
- Lisääntynyt asunnottomuus.
- Nuorten päihteiden käyttö ja mielenterveyden haasteet.
- Muuttunut maailmantilanne.
- Kotkan työttömyysaste korkeampi, kuin Kymenlaakson ja koko maan keskiarvo.

Katso lisää tietoja 12/2025 alueellista hyvinvointikertomusta varten päivitetystä Kotkan kuntakortista.
Linkki päivitettyyn kuntakorttiin: [Kuntakortti 2025](#).

7 OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

7.1 Vuosiraportin hyväksyminen toimielimissä

Kotkan kaupungin hyvinvointikertomus vuosiraportti vuodelta 2025

Hyla 17.2.2026

KH 9.3.2026

KV 27.4.2026

LIITTEET

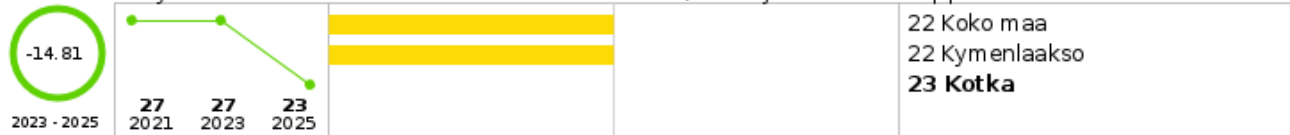
Liite 1. THL:n Indikaattoritiedon osoittama hyvinvointi (27.1.2026)

Sähköisen hyvinvointikertomuksen indikaattoripaketit ovat julkaisun jälkeen avoimesti tarkasteltavissa osoitteessa hyvinvointikertomus.fi.

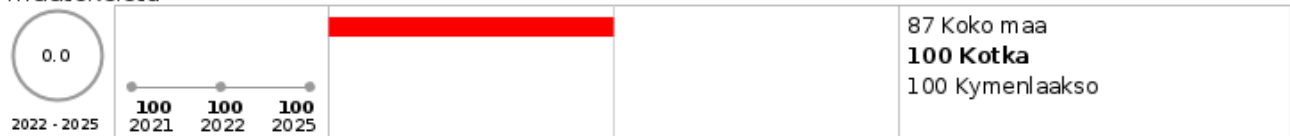
Tulostettavaan versioon otettiin runsauden vuoksi vain niitä indikaattoreita, joista löytyy uudet tiedot, vuodelta 2025 ([THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025](#))

HYTE-kerroin

Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

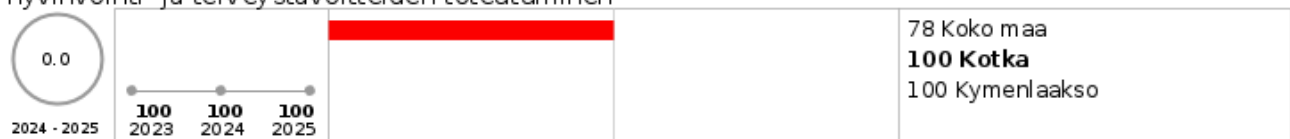
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista

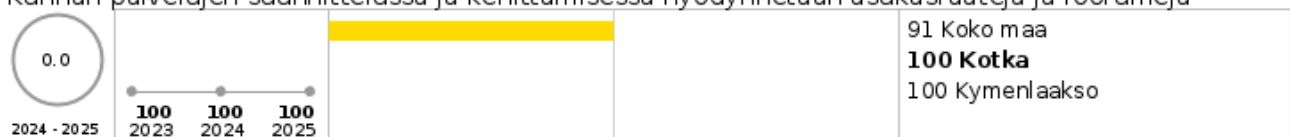
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

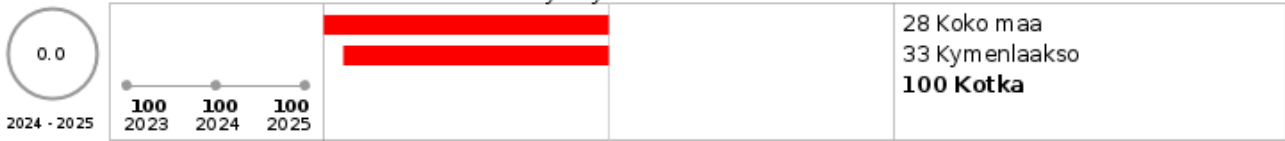
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja

Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä

Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

HYTE-kerroin, 0 - 100

HYTE-kerroin euroa / asukas

HYTE-kerroin, 1 000 euroa

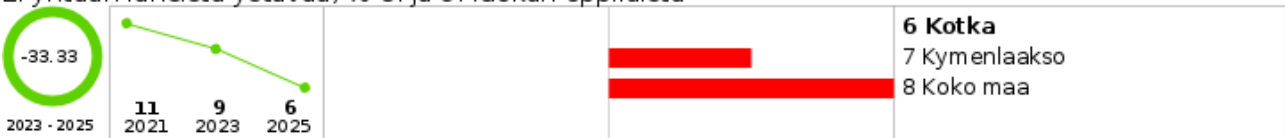

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

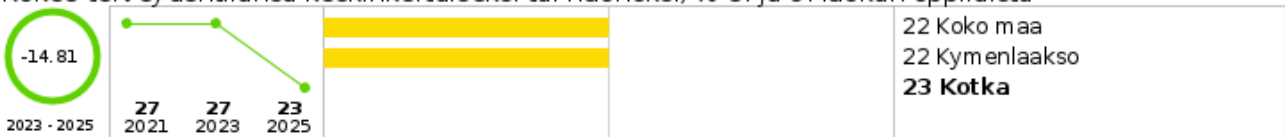
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokee terveydentilansa keskinortaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

NUORET JA NUORET AIKUISET Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Ei yhtään läheistä ystävää, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

KAIKKI IKÄRYHMÄT Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Aänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

